

Cyngor Bwrdeistref Sirol
Merthyr Tudful

Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol

2023-2024

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

Cynnwys

Cyflwyniad a chefnidir	4
Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024.....	8
Asesiad Perfformiad	122
Thema: Cydlyniant Cymunedol	122
Amcan: Hyrwyddo a hwyluso cymunedau cynhwysol, diogel a chydlynol	122
Thema: Gweithlu Cynhwysol ac Amrywiol.....	188
Amcan: Creu gweithlu cynhwysol ac amrywiol, sy'n adlewyrchu'r cymunedau ym Merthyr Tudful.....	188
Thema: Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad.....	24
Amcan: Ymgysylltu â'n dinasyddion i gymryd rhan a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed i ddeall ac ymateb i anghenion ein cymunedau	24
Thema: Gwasanaethau hygrych	35
Amcan: Deall a chael gwared ar y rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth ddefnyddio ein gwasanaethau.....	35
Caffael	39
Data'r Gweithlu	41
Thema: Rhyw/Cyflog cyfartal.....	47
Amcan: Sicrhau tegwch cyflog ar draws Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful..	47
Y camau nesaf.....	52
Manylion Cyswllt	53

Rhagair

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (CBSMT) yn falch o gyflwyno ein Hadroddiad Cydraddoldeb Blynyddol 2022-2023 ar gyfer ei Gynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2020-2024. Paratowyd y Cynllun Cydraddoldeb Strategol hwn yn unol â gofynion Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 ac fe'i cymeradwywyd gan y Cyngor ar Fawrth 25^{ain} 2020.

Neges gan ein Hyrwyddwr Cydraddoldeb, y Cynghorydd Gareth Richards

Mae'n bleser mawr gen i gyflwyno Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol y Cyngor unwaith eto. O dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011, mae'n ofynnol i'r Cyngor gynhyrchu adroddiad monitro blynyddol ar y camau y mae wedi'u cymryd i gyflawni dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus a'i Amcanion Cydraddoldeb ei hun. Llywodraeth Cymru oedd y llywodraeth gyntaf i osod dyletswyddau penodol ar wasanaethau cyhoeddus yn ychwanegol at y rhai sy'n ofynnol gan y Ddeddf. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i ystyried sut i gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy ddarparu gwasanaethau gan roi sylw dyledus i ddileu gwahaniaethu.

Mae'r Cyngor yn parhau i fod wedi ymrwymo i sicrhau bod pawb ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cael eu trin yn gyfartal ac nad yw eu hamgylchiadau unigol yn rhwystro iddynt dderbyn y gwasanaethau sydd eu hangen arnynt gan y Cyngor na'i bartneriaid. Bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau nad oes unrhyw un yn derbyn triniaeth llai ffafriol oherwydd bod ganddynt nodwedd warchodedig benodol. Mewn achos lle mae'n amlwg bod anghydraddoldeb o ran triniaeth neu ganlyniad, bydd y Cyngor yn mynd ati i gymryd camau i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb o'r fath. Ein nod yw nid yn unig i gyflawni ein dyletswyddau cyfreithiol, ond hefyd i wneud Merthyr Tudful yn fan lle mae pawb yn bwysig. Rydym am i Ferthyr Tudful fod yn fan lle nad oes unrhyw un yn profi gwahaniaethu neu anfantais oherwydd eu hunaniaeth na'u cefndir. Mae'r Cyngor yn gweld pawb ym Merthyr Tudful fel dinesydd cyfartal tra'n cydnabod y bydd gan bobl anghenion gwahanol. Drwy'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol, mae'r Adroddiad Cydraddoldeb Blynyddol hwn ar gyfer 2022-2023 yn dyst i ymgyrch barhaus y Cyngor i ddatblygu ei agenda cydraddoldeb a chyflawni ein Gweledigaeth Cydraddoldeb ar gyfer Merthyr Tudful, sef:

Man lle mae amrywiaeth yn cael ei werthfawrogi a'i barchu a lle gall pawb gymryd rhan, ffynnu a chael cyfle i gyflawni eu potensial yn rhydd rhag gwahaniaethu a rhagfarn.

Mae'r Cyngor yn gweithio tuag at gyflawni'r weledigaeth hon drwy ein rôl fel arweinydd cymunedol, darparwr gwasanaeth, comisiynydd, cyflogwr a gweithio mewn partneriaeth i leihau anghydraddoldebau a gwella lles y Fwrdeistref Sirol. Cydnabyddir bod meysydd i'w gwella ac y byddant yn parhau i fod.

Cyflwyniad a chefnidir

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn dwyn ynghyd ac yn disodli'r deddfau gwrth-wahaniaethu blaenorol gydag un Ddeddf. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn dileu anghysondebau ac yn ei gwneud hi'n haws i bobl ei deall a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd cydraddoldeb newydd yn y sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol'), gan ddisodli'r dyletswyddau ar wahân ar gydraddoldeb hil, anabledd a rhyw. Daeth hyn i rym ar Ebrill 5^{ed} 2011.

Mae'r ddyletswydd gyffredinol newydd yn cynnwys y nodweddion gwarchodedig canlynol:

- Oed
- Anabledd
- Ailbennu rhywedd
- Priodas a phartneriaethau sifil
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Hil – gan gynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd
- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Rhyw
- Cyfeiriadedd rhywiol

Mae'n berthnasol i briodas a phartneriaeth sifil, ond dim ond mewn perthynas â'r gofyniad i roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu.

Beth yw'r ddyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus a'r rhai sy'n cyflawni swyddogaeth gyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach trwy hyrwyddo cydraddoldeb a pherthynas dda yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau cydraddoldeb yn cael eu cynnwys yn nyluniad polisiâu a darparu gwasanaethau, a'u bod yn cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hyn yn sicrhau canlyniadau gwell i bawb.

Wrth wneud penderfyniadau a darparu gwasanaethau mae'n rhaid i ni roi sylw dyledus i'r angen i:

- Ddileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon ac ymddygiad arall a waherddir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

- Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
- Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Y Dyletswyddau Penodol yng Nghymru

Pwrpas eang y dyletswyddau penodol yng Nghymru yw helpu cyrff rhestredig i gyflawni eu dyletswydd gyffredinol a chynorthwyo tryloywder.

Mae'r dyletswyddau penodol yng Nghymru wedi'u nodi yn Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011. Daeth y dyletswyddau penodol yng Nghymru i rym ar Ebrill 6^{ed} 2011.

Mae'r dyletswyddau penodol yng Nghymru yn cynnwys:

- Amcanion
- Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol
- Ymgysylltu
- Asesu effaith
- Gwybodaeth am gydraddoldeb
- Gwybodaeth cyflogaeth
- Gwahaniaethau cyflog
- Hyfforddiant staff
- Caffael
- Adroddiad blynyddol
- Cyhoeddi
- Adroddiad Gweinidogion Cymru
- Adolygu
- Hygyrchedd

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Gweledigaeth ac Amcanion Cydraddoldeb y Cyngor ar gyfer 2020-2024 yn cefnogi Amcanion Llesiant y Cyngor a'r saith Nod Llesiant (a ddangosir yn y diagram isod) ac yn cysylltu â'r pum ffordd o weithio (yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy) a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Long term

The importance of balancing short-term needs with the need to safeguard the ability to also meet long-term needs.

Prevention

How acting to prevent problems occurring or getting worse may help public bodies meet their objectives.

Integration

Considering how the public body's well-being objectives may impact upon each of the well-being goals, on their other objectives, or on the objectives of other public bodies.

Collaboration

Acting in collaboration with any other person (or different parts of the body itself) that could help the body to meet its well-being objectives.

Involvement

The importance of involving people with an interest in achieving the well-being goals, and ensuring that those people reflect the diversity of the area which the body serves.

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Disodlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac fel rhan o'r ddeddfwriaeth, yng Nghymru mae gan y Gymraeg statws cyfreithiol cyfartal â'r Saesneg ac ni ddylid ei thrin yn llai ffafriol.

Rhaid i gyrff cyhoeddus gydymffurfio â set o Safonau Iaith cenedlaethol a gyhoeddodd Comisiynydd y Gymraeg drwy Hysbysiad Cydymffurfio i'r Cyngor. Mae'r Hysbysiad Cydymffurfio yn nodi pa un o'r 176 o safonau yn y ddeddfwriaeth sy'n gymwys i'r Cyngor, ynghyd ag unrhyw eithriadau a'u dyddiadau gweithredu.

Nid yw'r Ddeddf Cydraddoldeb yn ymdrin â materion yn ymwneud â'r Gymraeg ond yn hytrach mae ganddynt set o Safonau o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, cydnabuwyd ers tro bod agendâu polisi cydraddoldeb a iaith Gymraeg yn ategu ac yn llywio ei gilydd. Atgyfnerthir hyn ymhellach gan y nod o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – Cymru o ddiwylliant bywiog a iaith Gymraeg ffyniannus.

Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024

Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol CBSC ar gyfer 2020-2024 yn adlewyrchu ein hymrwymiad i gydraddoldeb ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, ac yn sicrhau ein bod yn cyflawni ein rhwymedigaethau statudol fel y'u ceir yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Mae'r cynllun yn disodli Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2016-2020.

Mae'n tynnu sylw at gysylltiadau â deddfwriaeth a rheoliadau sy'n ymwneud â Deddf Safonau'r Gymraeg a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a chyfrifoldebau o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus. Mae hyn yn parhau â'r gwaith y mae'r Cyngor yn ei wneud ac yn hyrwyddo ein hymrwymiad i sicrhau bod gennym gymunedau cynhwysol yn rhydd o wahaniaethu.

Mae Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus:

- Cyhoeddi amcanion i gyflawni'r ddyletswydd gyffredinol bob 4 blynedd.
- Cyhoeddi datganiad sy'n nodi'r camau y mae wedi'u cymryd neu'n bwriadu eu cymryd i gyflawni'r amcanion a pha mor hir y mae'n disgwyl ei gymryd i gyflawni pob amcan.
- Gwneud trefniadau priodol i fonitro cynnydd tuag at gyflawni ei amcanion ac i fonitro effeithiolrwydd ei ddull.
- Ystyried gwybodaeth cydraddoldeb berthnasol sydd ganddo wrth ystyried beth ddylai ei amcanion cydraddoldeb fod.

Fel rhan o'r adolygiad o Gynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor, nodwyd bod Gweledigaeth Cydraddoldeb ar gyfer Merthyr Tudful yn hanfodol i nodi uchelgais y Cyngor i ddileu gwahaniaethu / aflonyddu, hyrwyddo cydraddoldeb a meithrin cysylltiadau da.

Fel y nodwyd uchod, datblygwyd y Weledigaeth Cydraddoldeb ganlynol ar gyfer Merthyr Tudful.

Ein Gweledigaeth Cydraddoldeb ar gyfer Merthyr Tudful yw.

"Man lle mae amrywiaeth yn cael ei werthfawrogi a'i barchu a lle gall pawb gymryd rhan, ffynnu a chael cyfle i gyflawni eu potensial yn rhydd rhag gwahaniaethu a rhagfarn."

Cefnogir y weledigaeth hon gan y pum Amcan Cydraddoldeb canlynol (a restrir yn y tabl isod) a nodir yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor ar gyfer 2020-2024.

Thema	Gwrthrychol
Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad	Ymgysylltu â'n Dinasyddion i gymryd rhan a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed i ddeall ac ymateb i anghenion ein cymunedau.
Cydluniant Cymunedol	Hyrwyddo a hwyluso cymunedau cynhwysol, diogel a chydlynol.
Gweithlu Cynhwysol ac amrywiol	Creu gweithlu cynhwysol ac amrywiol, sy'n adlewyrchu'r cymunedau ym Merthyr Tudful.
Rhyw / Cyflog Cyfartal	Sicrhau tegwch cyflog ar draws Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.
Gwasanaethau hygyrch	Deall a chael gwared ar y rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth ddefnyddio ein gwasanaethau.

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb hyn yn cael eu cyflawni drwy Gynllun Gweithredu a nodir yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2020-2024.

Nodwyd sawl cam gweithredu o dan bob amcan ac mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo i gyflawni'r camau hyn. Bydd y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn cael ei adolygu i adlewyrchu unrhyw ddiweddariadau a newidiadau i ddeddfwriaeth neu ofynion wrth i ni symud ymlaen.

Gweithgor y Cynllun Cydraddoldeb Strategol

Sefydlwyd Gweithgor Cynllun Cydraddoldeb Strategol i weithio gyda'i gilydd i gyflawni'r camau gweithredu o fewn y cynllun a nodi unrhyw gamau eraill y gellid eu cynnwys, trafod materion, risgiau a'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd. Mae'r grŵp hwn yn cynnwys swyddogion o bob rhan o'r Awdurdod Lleol sydd â chamau gweithredu o fewn y cynllun ac sy'n cyfarfod bob chwarter. Yn y cyfnod cyn datblygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2024-2028 bydd y grŵp yn cyfarfod yn rheolaidd i sicrhau bod cyd-gynhyrchu yn natblygiad unrhyw amcanion a themâu newydd. Bydd y grŵp hwn hefyd yn ymestyn yn ehangach i dimau eraill a allai fod â chamau gweithredu o fewn unrhyw gynlluniau newydd a ddatblygwyd.

Canllawiau craffu

Mae gwybodaeth am y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol wedi'i chynnwys yn y '*Pecyn Adnoddau Cymorth Ymarferol i Aelodau'r Pwyllgor Craffu*' a oedd yn cael ei ddatblygu yn 2021. Mae'n egluro beth mae'r ddyletswydd yn ei olygu i ni, sut y gallwn ddiffinio terminoleg, sut mae'n cysylltu â Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus a'r hyn y mae'n gofyn i ni ei wneud. Cafodd y pum cam i gyflawni'r ddyletswydd hon eu cynnwys fel canllaw gweledol cam wrth gam o sut y gallwn sicrhau bod 'sylw dyladwy' wedi'i roi i'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau.

Dyletswydd economaidd-gymdeithasol

Mae'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol yn gosod cyfrifoldeb ar y Cyngor i ystyried ('rhoi sylw dyledus') i sut y gallwn leihau anghydraddoldebau canlyniad a achosir gan anfantais economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau strategol. Mae'r ddyletswydd yn rhoi cyfle i ni wneud pethau'n wahanol a rhoi mynd i'r afael ag anghydraddoldeb wrth wraidd gwneud penderfyniadau allweddol. Nod cyffredinol y ddyletswydd yw sicrhau gwell canlyniadau i'r rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.

Yn fras, ystyr 'anfantais economaidd-gymdeithasol' yw byw ar incwm isel o'i gymharu ag eraill yng Nghymru, heb fawr ddim cyfoeth cronedig, neu ddim cyfoeth cronedig, gan arwain at fwy o amddifadedd materol, cyfyngu ar y gallu i gael mynediad at nwyddau a gwasanaethau sylfaenol. Mae'r ddyletswydd yn fecanwaith allweddol wrth gefnogi'r rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau ac mae'n hynod bwysig yn ein hadferiad o'r pandemig.

Daeth y ddyletswydd i rym ar Fawrth 31^{ain} 2021 a gwnaed sawl gweithgaredd cyn hyn i sicrhau ein bod yn cyflawni'r ddyletswydd hon. Bydd y ddyletswydd yn fecanwaith allweddol o ran cefnogi'r rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau a bydd yn hynod bwysig pan fyddwn yn gwella ar ôl pandemig y coronafeirws.

Bydd y ddyletswydd yn fecanwaith allweddol o ran cefnogi'r rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau a bydd yn hynod bwysig pan fyddwn yn gwella ar ôl pandemig y coronafeirws.

Asesiad Effaith Integredig

Fel rhan o sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol, rydym wedi adolygu Asesiad Effaith Integredig y Cyngor (IIA) i sicrhau ei fod yn cynnwys ystyriaeth ar gyfer anfantais economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau strategol. Mae'r adrannau canlynol wedi'u cynnwys o fewn yr IIA o dan anfantais economaidd-gymdeithasol:

- **Incwm Isel/Tlodi Incwm** - Methu fforddio cynnal taliadau rheolaidd fel biliau, bwyd, dillad, cludiant, eitemau hanfodol eraill ac ati.
- **Isel a/neu Dim Cyfoeth** - Digon o arian i dalu costau byw sylfaenol a thalu biliau ond nid oes ganddynt unrhyw gynilion i ddelio ag unrhyw wariant annisgwyl a dim darpariaeth ar gyfer y dyfodol.
- **Amddifadedd Materol** - Methu cael mynediad at nwyddau a gwasanaethau sylfaenol h.y. cynhyrchion ariannol fel yswiriant bywyd, atgyweirio / amnewid nwyddau trydanol wedi torri, cartref cynnes, hamdden a hobïau ac ati.
- **Amddifadedd Ardal** - Lle rydych chi'n byw e.e. ardaloedd gwledig, a lle rydych chi'n gweithio e.e. hygyrchedd trafnidiaeth gyhoeddus.
- **Cefndir economaidd-gymdeithasol** - Dosbarth cymdeithasol h.y. addysg, cyflogaeth ac incwm rhieni.
- **Anfantais economaidd-gymdeithasol** - Pa effaith gronol y bydd y cynnig yn ei chael ar bobl neu grwpiau oherwydd eu nodwedd (au) gwarchodedig neu fregusrwydd neu oherwydd eu bod eisoes dan anfantais?

Ochr yn ochr â'r ychwanegiadau hyn, rydym hefyd wedi cynnwys yr adrannau canlynol i sicrhau bod ystyriaeth yn cael ei hystyried o ran ymgysylltu a'r defnydd o ddata:

- **Ymgynghori ac Ymgysylltu** - Gofyniad i ymgynghori a/neu ymgysylltu gael ei gynnal, neu ddisgwyliad dilys y bydd yn digwydd. Defnyddio'r egwyddorion Gunning a nodi pa fath o ymgynghoriad a gynhaliwyd, pwy ymgynghorwyd â nhw ac a oes angen unrhyw ymgysylltiad neu ymgynghoriad pellach.
- **Data a Thystiolaeth** - Data a thystiolaeth a ddefnyddir i lywio'r cynnig a sut y mae wedi cynorthwyo i ddatblygu'r cynnig ac a oes unrhyw fylchau wedi'u nodi.

Mae'r canllawiau wedi'u diweddarau i adlewyrchu'r ddyletswydd hon a'r adrannau newydd a ychwanegwyd o fewn yr IIA. Mae fersiynau hawdd eu darllen wedi cael eu datblygu ar gyfer staff a thaflenni prydlon i'w defnyddio wrth gwblhau'r IIA ar ddechrau unrhyw gynnis neu brosiect. Mae'r wybodaeth hon wedi'i diweddarau ar Fewnwyd y Cyngor ac unrhyw newidiadau a roddwyd i staff.

Cynhaliwyd ymarferion ymgysylltu gyda'r Tîm Rheoli Corfforaethol, Uwch Dîm Arwain ac adrannau eraill i adolygu'r IIA a chasglu adborth ar unrhyw adrannau newydd i'w cynnwys yn yr IIA. Darparwyd diweddariadau gwybodaeth a sesiynau yn archwilio'r adrannau newydd i roi mwy o fanylion am yr hyn yr oedd pob ardal yn ei olygu.

Cafodd yr IIA diwygiedig ei weithredu i'w ddefnyddio o Fawrth 31^{ain} 2021, ac mae hefyd wedi cael ei adolygu'n rheolaidd i sicrhau bod unrhyw ddeddfwriaeth, dyletswyddau ac ystyriaethau pellach newydd yn cael eu hystyried. Byddwn yn gweithio ar wneud asesiad yr IIA yn fwy hygyrch ac yn ystyried unrhyw agweddau allweddol eraill y mae angen eu hasesu o ran effaith.

Rydym wedi adolygu ein Asesiad Effaith Integredig (IIA yw'r talfyriad Saesneg) i sicrhau ein bod yn diwallu anghenion y ddyletswydd ac yn sicrhau ein bod yn rhoi'r sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau sy'n ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol. Rydym hefyd wedi ei adolygu i sicrhau bod unrhyw ddeddfwriaeth, dyletswyddau ac ystyriaethau newydd pellach yn cael eu hystyried. Byddwn yn gweithio ar wneud yr Asesiad Effaith Integredig yn fwy hygyrch ac yn ystyried unrhyw agweddau allweddol eraill y mae angen eu hasesu o ran effaith.

Asesiad Perfformiad

Isod mae'r crynodeb o'r cynnydd yn erbyn cyflawni ein Hamcanion Cydraddoldeb Strategol yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2020-2024.

Thema: Cydlyniant Cymunedol

Amcan: Hyrwyddo a hwyluso cymunedau cynhwysol, diogel a chydlynol

Un o amcanion y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yw cydlyniant cymunedol. Mae Cydlyniant Cymunedol yn hanfodol yn y Fwrdeistref Sirol gan ei fod yn darparu amgylchedd lle gellir datblygu perthnasoedd cryf a chadarnhaol rhwng pobl sydd o wahnol gefndiroedd. Mae Cymunedau cydlynol yn gymunedau sy'n gallu mynd i'r afael â phroblemau cyffredin yn well, maent yn gallu darparu cefnogaeth i'r ddwy ochr ac yn gallu gweithio gyda'i gilydd er mwyn creu dyfodol cadarnhaol. Mae preswylwyr mewn cymunedau cydlynol da yn teimlo'n fwy diogel ac yn meddu ar ymdeimlad o berthyn.

Dyma grynodeb o sut y gweithredwyd hyn oll gan y tîm a sut mae sefydliadau allanol eraill a gwaith mewnol wedi cyfrannu tuag at gyflawni'r amcan.

Digwyddiadau Cymunedol

Dyma rai o'r digwyddiadau cymunedol a gynhaliwyd:

- Hwylusodd grŵp cymunedol lleol, Canolfan Gymunedol Twyn, ddigwyddiad i aelodau hŷn y gymuned fynd i'r afael ag ynysu cymdeithasol ar ôl COVID a dod â'r rhai sydd fwyaf agored i niwed oherwydd eu hoedran a'u statws ynysig, ynghyd. Fe wnaethant ei alw'n ddigwyddiad 'Communi-TEA'. Helpodd y tîm Cydlyniant i drefnu ac ariannu'r digwyddiad a oedd yn llwyddiant ysgubol ac roedd yn lle croesawgar a diogel i'r rhai a fynychodd.
- Mae *Squirrel Friends* yn gyfarfod cymorth misol ar gyfer y gymuned draws, ac mae'n parhau i gael ei ariannu'n rhannol gan y tîm Cydlyniant Cymunedol. Cyfarfu'r tîm â'r grŵp i drafod unrhyw bryderon ynghylch troseddau casineb a chefnogaeth wedi'i anelu at bobl draws yn y gymuned.
- Cafodd tîm Cydlyniant Cwm Taf eu cynrychioli ac roeddent yn bresennol yng nghyfarfodydd Bwrdd Crwn y Grŵp Diddordeb Arbennig ar Atal Eithafiaeth (GDAAE yw'r talfyriad Cymraeg neu SIGCE yn Saesneg) yn ogystal â chyfarfodydd Gwasgaru Lloches Partneriaeth Menfudo Strategol Cymru ac maent yn parhau i fod yn ymwybodol o faterion cyfredol a'r wybodaeth ddiweddaraf. Mae'r Grŵp Diddordeb Arbennig ar Atal Eithafiaeth yn rhwydwaith o awdurdodau lleol sy'n dod â Chynghorau a phartneriaid at ei gilydd – i rannu arfer ac adnoddau er mwyn ymateb i heriau eithafiaeth a chydlyniant, tarfu ar weithgaredd, ac ymgysylltu â chymunedau.
- Roedd y tîm cydlyniant yn bresennol ym Mhartneriaeth Ieuenctid a Diogelwch Cwm Taf a roddwyd ar waith yn dilyn y tensiynau cynyddol a'r cyhoeddusrwydd o amgylch gang lleol ar y pryd.
- Mynychodd dau swyddog cydlyniant dri chyfarfod Partneriaeth a Chymunedau Gyda'n Gilydd (PACT yw'r talfyriad Saesneg) lleol ledled Bwrdeistref Sirol Merthyr

Tudful gyda'r nos i ymgysylltu ag aelodau o'r gymuned, Swyddogion Cefnogi Cymunedol yr Heddlu a chynghorwyr lleol.

- Mynychodd Swyddogion Cydlyniant a Swyddogion Troseddau Casineb Heddlu De Cymru amrywiaeth o ddigwyddiadau i gynnal ymgysylltiad cyffredinol â'r cyhoedd. Roedd y rhain yn cynnwys Diwrnod Gyrfaoedd Coleg Merthyr, Coleg Paratoi Milwrol Merthyr, a Choleg Merthyr – Diwrnod Busnes Clwstwr Cynradd

Cynllun Billy Chip

Ym mis Hydref 2023, cafodd cynllun Billy Chip ei gyflwyno ym Merthyr Tudful. Mae'r cynllun yn chwalo rhwystrau ac yn darparu ffordd ddiogel o roi i'r rhai sy'n cysgu allan neu'n profi digartrefedd, heb ofni na phoeni am roi arian y gellid ei ddefnyddio ar alcohol neu gyffuriau.

Mae'n gweithio drwy alluogi aelod o'r cyhoedd i brynu tocyn Billy Chip o siop sy'n cymryd rhan, er enghraifft siop goffi, am gost o £2. Maent yn cadw'r tocyn yn ddiogel nes eu bod yn gweld person mewn angen. Gall derbynnydd y tocyn ad-dalu eu tocyn yn un o'r siopau lleol sy'n cymryd rhan, gan ei ddefnyddio i ddewis diod neu fyrbryd.

Dathliad ONAM

Mae ONAM yn ŵyl o gynhaeaf a hapusrwydd sy'n cael ei ddathlu i arddangos diwylliant a threftadaeth Kerala, India. Trefnwyd digwyddiad i ddathlu'r ŵyl gan Gymdeithas Ddiwylliannol Merthyr Malayali ac fe'i cynhaliwyd yn yr Engine House. Roedd yn agored i'r gymuned leol ac roedd yn cynnwys enghreifftiau o ddetholiad o fwyd Indiaidd traddodiadol, rhai gweithgareddau hwyliog, rhaglenni yn egluro hanes dathliad ONAM, perfformiad theatrig, dawnsfeydd, a goleuadau kannwyll.

Wythnos Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb

Cynhaliwyd Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb (HCAW yw'r talfyriad Saesneg) eleni rhwng 14^{eg} a'r 21^{ain} o Hydref 2023. Mae Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb yn ymgrych benodol gyda'r nod o godi ymwybyddiaeth am droseddau casineb a hyrwyddo goddefgarwch a dealltwriaeth ymhlith cymunedau. Mae'n wythnos sy'n annog sefydliadau, partneriaid allweddol a chymunedau i weithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael â throseddau casineb lleol a lleihau eu heffeithiau.

Yn ystod Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb trefnwyd digwyddiadau a mentrau amrywiol gan y tîm Cydlyniant Cymunedol i addysgu pobl am effaith troseddau casineb a sut i roi gwybod amdanynt, yn ogystal ag annog cymunedau i ddod at ei gilydd i frwydro yn erbyn casineb a rhagfarn.

Roedd y mentrau a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod hwn yn cynnwys cynnal stondin ymgysylltu yn y lleoliadau canlynol:

- Canolfan Hamdden Merthyr Tudful – ymgysylltu â'r gymuned gyffredinol a dosbarthu nwyddau/cod QR;
- Canolfan Siopa Trago Mills - ymgysylltiad cymunedol cyffredinol a merchandise/dosbarthiad cod QR;

- Ysbyty'r Tywysog Charles – Staff a thrafodaeth ac ymgysylltiad cyhoeddus cyffredinol;
- Canol Tref Merthyr Tudful – hyrwyddo deunyddiau Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb a deunyddiau prosiect Digartrefedd Billy Chip, yn ogystal â chyfarfod cyffredinol a chyfarch ymgysylltu

Hyfforddiant er mwyn codi Ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb

Dyluniodd y tîm Cydlyniant Cymunedol bosteri Troseddau Casineb newydd a'u dosbarthu ar draws ardal Cwm Taf gan gynnwys meddygfeydd, siopau lleol, deintyddion ac ysbytai. Mae'r posteri yn cynnwys cod QR sy'n caniatáu i ddefnyddwyr roi gwybod yn uniongyrchol am unrhyw ddigwyddiadau casineb i dîm 101 Heddlu De Cymru.

Hefyd darparodd y tîm Cydlyniant Cymunedol ddwy sesiwn hyfforddi ar wahân yn ystod Wythnos Ymwybyddiaeth Troseddau Casineb i staff Cyngor Merthyr Tudful gan gynnwys staff rheng flaen sy'n gweithio gyda'r cyhoedd. Yn ogystal â'r gweithgareddau hyn, anfonwyd post cyfryngau cymdeithasol ac e-bost at yr holl staff.

Diwrnod Cofio'r Holocaust

Mae Diwrnod Cofio'r Holocaust (HMD yw'r talfyriad Saesneg) yn ddiwrnod i fyfrio, cofio ac addysgu. Ei brif bwrpas yw sicrhau bod cof yr Holocaust yn cael ei gadw a bod y gwersi o'r cyfnod tywyll hwn mewn hanes yn cael eu trosglwyddo i genedlaethau'r dyfodol.

Caiff ei nodi'n flynyddol ar y 27^{ain} o Ionawr gan mai dyma ben-blwydd rhyddhau Auschwitz-Birkenau; un o'r gwerysilloedd crynhoi a difa mwyaf enwog a weithredwyd gan y Natsïaid.

Y thema eleni ar gyfer Diwrnod Cofio'r Holocaust 2024 oedd 'Bregusrwydd Rhyddid'. Mae'r thema 'Bregusrwydd Rhyddid' yn rhoi cyfle i ni i gyd stopio ac ystyried yr hyn yr ydym yn ei werthfawrogi yn ein bywydau ein hunain ac yn y byd ehangach.

Ymunodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful â phobl ar draws y byd i gofio dioddefwyr yr Holocaust.

Mynychodd y tîm cydlyniant, uwch swyddogion y Cyngor, a Heddlu De Cymru'r Fynwent Goffa Iddewig a gosod torch ar fore'r 26^{ain} o Ionawr i nodi Diwrnod Cofio'r Holocaust.

Dywedodd Hamdden Merthyr wrthym eu bod wedi gwneud y penderfyniad eleni i beidio â threfnu gwasanaeth arferol yr eglwys ar gyfer Diwrnod Cofio'r Holocaust oherwydd prinder staff a diffyg cyllid, yn ogystal â phryderon y staff am adweithiau niweidiol i'r gwrthdaro yn Gasa.

Cynhaliwyd digwyddiad arall ym Mhontypridd wrth y gofeb ym Mharc Ynysangharad. Roedd cynghorwyr lleol ynghyd â swyddogion Heddlu De Cymru a'r timau Diogelwch Cymunedol a Chydlyniant yn bresennol a gosodwyd torch er cof amdano.

Mis Hanes LHDTCT+

Mae Mis Hanes LHDTCT+ yn cael ei gynnal drwy gydol mis Chwefror. Mae'n fis cyffrous, ac addysgiadol sy'n llawn dathliadau er mwyn addysgu pob am ragfarn a gwneud cymunedau LHDTCT+ yn eu holl amrywiaeth gyfoethog, yn weladwy. Mae hefyd yn anelu at hyrwyddo

cymdeithas fwy diogel a chynhwysol lle mae'r sbectrwm amrywiol o rywioldeb a rhywedd yn cael ei dderbyn a bod pobl yn gallu siarad amdano'n agored yn gyffredinol.

Y thema ar gyfer 2024 oedd 'Meddygaeth' ac roedd yn dathlu cyfraniad pobl LHDTG+ i faes Meddygaeth a Gofal Iechyd.

Roedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn falch o gefnogi Mis Hanes LHDTG+ a chynhaliwyd seremoni codi baner ar y 1^{af} o Chwefror lle codwyd baneri *Pride* y tu allan i'r Ganolfan Ddinesig.

Mis Pride

Mae Mis *Pride* yn ymwneud â derbyn, cydraddoldeb, dathlu gwaith pobl LHDTG+ addysg mewn hanes a chodi ymwybyddiaeth o faterion sy'n effeithio ar y gymuned.

Dethlir Diwrnod *Pride* ar yr 28ain o Fehefin. Mae'r diwrnod hwn yn nodi'r dyddiad mewn hanes pan ddigwyddodd gwrthryfel Stonewall yn Ninas Efrog Newydd ym 1969. Nod Mis *Pride* yw coffáu'r gwrthryfel, a gafodd effeithiau cryfach ledled y byd a llunio diwygiadau yn y gyfraith a derbyn hunaniaeth LHDTG+

I ddathlu Diwrnod *Pride* ar yr 28^{ain} o Fehefin, cafodd Redhouse Cymru ei oleuo gan ddefnyddio lliwiau'r enfys. Codwyd Baner *Pride* y tu allan i'r Ganolfan Ddinesig ar y 1^{af} o Fehefin a hedfanodd y faner drwy gydol y mis i ddathlu amrywiaeth o fewn ein cymunedau.

Digwyddiad Pride Merthyr Tudful

Yn 2023, cynhaliodd Merthyr Tudful ei Digwyddiad *Pride* cyntaf erioed ddydd Sadwrn y 19^{eg} o Awst. Roedd yn ddiwrnod hanesyddol a ddechreuodd gyda gorymdaith liwgar a bywiog trwy ganol y dref. Cynhaliwyd y digwyddiad yn y Coleg, gyda stondinau bwyd a diod, busnesau lleol, ac adloniant byw.

Roedd yn ddiwrnod gwych, gyda llawer o gefnogwyr, noddwyr, sefydliadau ac elusennau lleol yn helpu i'w wneud yn llwyddiant.

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful oedd noddwr y dydd, ac roedd swyddogion yn cynnal stondin. Ar y pryd, roedd y Cyngor yn cynnal ymgynghoriad ar gyfer Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd, ac felly fe wnaeth swyddogion ymgysylltu â'r rhai a fynychodd i fynegi eu barn am ein hamcanion ar gyfer y Cynllun Cydraddoldeb Strategol arfaethedig a sut maent yn teimlo y gallai'r gwasanaethau a ddarparwn wella o safbwynt Cydraddoldeb. Roedd gennym dabledi a holiaduron papur i bobl eu llenwi'n bersonol, a chodau QR os oeddent yn dymuno eu llenwi pan gyrhaeddwn nhw adref. Roedd yr ymateb yn dda iawn, ac roedd yn wych clywed barn pobl a chael adborth gan breswylwyr.

Diwrnod Rhyngwladol y Menywod

Mae Diwrnod Rhyngwladol y Menywod (IWD yw'r talfyriad Saesneg) yn ddigwyddiad byd-eang a gynhelir yn flynyddol ar yr 8fed o Fawrth. Mae'n ddiwrnod sydd wedi ymroi i ddathlu cyflawniadau cymdeithasol, economaidd, diwylliannol a gwleidyddol menywod ledled y byd. Yn ogystal, mae'n alwad i weithredu dros gydraddoldeb rhywiol a grymuso menywod a merched.

Y thema ar gyfer 2024 oedd 'Croesawu Cydraddoldeb'.

Cyflawnwyd Ymgyrch 'Rhowch Wybod Amdano' (Call It Out oedd yr enw'n Saesneg) ar y cyd â'r Tîm Cydlyniant Cymunedol a Signpost Cymru ar wahanol adegau yn 2023-24. Roedd y prosiect yn canolbwyntio ar drais yn erbyn menywod a merched. Ar Ddiwrnod Rhyngwaldol y Menywod 2024, cyflwynwyd sesiwn yng Ngholeg Merthyr i gydnabod Diwrnod Rhyngwaldol y Menywod, dosbarthiadau/sesiynau ar Ddiogelwch Personol, Hunan-Amddiffyn a chydabod ac adrodd am droseddau amrywiol yn erbyn menywod.

Cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr

Mae Mis Hanes Sipsiwn, Roma a Theithwyr yn ddigwyddiad blynyddol sy'n cael ei gynnal ym mis Mehefin. Diben y dathliad yw codi ymwybyddiaeth am hanes, diwylliant a chyfraniadau'r cymunedau Sipsiwn, Roma a Theithwyr, yn ogystal â herio'r stereoteipiau a'r gwahaniaethu y maent yn aml yn eu hwynebu.

Gweithiodd y Tîm Cydlyniant yn agos gyda Rheolwr Safle Glynmil ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a hyrwyddodd a threfnodd y digwyddiad ar gyfer Mis Hanes Sipsiwn Roma a Theithwyr. Cynhaliwyd y digwyddiad ym Mharc Carafanau Glynmil ar y 30^{ain} o Fehefin 2023 a mynychwyd y digwyddiad gan ddisgyblion a staff ysgolion cynradd lleol, trigolion a grwpiau cymunedol, ac aelodau er mwyn dysgu am, a dathlu, diwylliant teithwyr.

Roedd aelodau o wahanol sefydliadau partner yn darparu gweithgareddau crefft ac ati. Mynychodd Canolfan Gymunedol Twyn a chynhaliodd amrywiaeth o chwaraeon ar y lawnt, tra bu Heddlu De Cymru yno ynghyd â'u cŵn heddlu i rannu rhai ffeithiau diddorol ac i alluogi pobl i ryngweithio â nhw.

Roedd y digwyddiad yn cynnwys cerddoriaeth werin draddodiadol wedi ei chwarae ar y lawntiau, sinema, celf a chrefft, a gemau, paentio wynebau a llawer o weithgareddau eraill.

Ariannwyd y diwrnod gan Gronfa Cydlyniant Llywodraeth Cymru a phrosiect '*Fit and Fed*' Cymdeithas Tai Merthyr Tudful. Roedd partneriaid y digwyddiad yn cynnwys Canolfan Gymunedol Twyn, grŵp chwarae cyn-ysgol Meithrin ac amrywiaeth o sefydliadau eraill a oedd i gyd yn cefnogi addysg a lles gyda stondinau gwybodaeth yn y digwyddiad.

Symudodd safle Glynmil yn ei flaen i gam dau o welliannau i'r safle. Derbyniodd y Cyngor gyllid gan Lywodraeth Cymru a chyllid cyfatebol gan Core Capital i adnewyddu pob un o'r 24 bloc cyfleusterau ar safle Glynmil er mwyn i drigolion gael mynediad at gyfleusterau o safon. Gwnaethom gynllunio hyn mewn ymgynghoriad â thrigolion i sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu a'u bod hefyd yn rhan o ddewis rhai o'r deunyddiau a'r cynlluniau lliw. Roedd hyn yn galluogi'r unedau presennol, hen ffasiwn a oedd mewn cyflwr o ddadfeilio i gael eu gwella. Bydd cael digon o gyfleusterau cegin ac ystafell ymolchi, storio ac awyru yn gwella ansawdd eu bywyd ar safle'r teithiwr.

Ym mis Mai 2023, defnyddiwyd cyllid o'r fenter '*Fit and Fed*'. Ynghyd â Hwb Cymunedol Twyn, rhoddwyd dewis i drigolion safle Glynmil o ffwrn aer neu gogydd araf er mwyn hyrwyddo byw'n iach ac i gefnogi effeithlonrwydd ynni gyda chostau ynni is. Roedd dosbarthiadau coginio hefyd yn cael eu cynnig gan y grŵp gwirfoddol yn y ganolfan gymunedol ar y safle.

Mis Hanes Pobl Ddu

Mae Mis Hanes Pobl Ddu yn cael ei gynnal bob mis Hydref. Mae'n gyfle i ddathlu'r cyfraniadau rhagorol y mae pobl ddu wedi'u gwneud i'r gymdeithas Brydeinig, boed hynny heddiw neu'n hanesyddol. Mae hefyd yn gyfle i bobl ddysgu rhagor am effeithiau hiliaeth a sut i herio stereoteipiau negyddol.

Y thema ar gyfer 2023 oedd 'Cyfarch ein Chwiorydd' - *Saluting our Sisters* oedd yr enw Saesneg. Mae'r thema'n tynnu sylw at y rôl hanfodol y mae menywod du wedi'i chwarae wrth lunio hanes, ysbrydoli newid, ac chynnal cymunedau. Roedd dathliad eleni'n arddangos menywod du arloesol sydd wedi gwneud cyfraniadau rhyfeddol i lenyddiaeth, cerddoriaeth, ffasiwn, chwaraeon, busnes, gwleidyddiaeth, y byd academiaidd, gofal cymdeithasol ac iechyd, a llawer yn rhagor.

Mae Mis Hanes Pobl Ddu hefyd yn amser i bobl ddysgu rhagor am effeithiau hiliaeth a sut i herio stereoteipiau negyddol.

Yn ogystal, lansiodd Cyngor Hil Cymru Hanes Pobl Ddu Cymru 360 sy'n arddangosfa gydol y flwyddyn o ddigwyddiadau artistig, diwylliannol ac addysgol ledled Cymru. Eu thema ar gyfer 2023-2024 oedd 'Dathlu a Dyrchafu'.

Dim Hiliaeth Cymru

Mae Dim Hiliaeth Cymru'n ymgyrch dan arweiniad Cyngor Hil Cymru, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru a Chydlynwyr Cydlyniant Cymunedol. Mae'n galw ar fusnesau, sefydliadau ac unigolion sydd wedi ymrwymo i hyrwyddo cytgordd hiliol ac ecwiti i lofnodi addewid a chytuno ar bolisi o ddim goddefgarwch i hiliaeth yng Nghymru.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn ymrwymo i hyrwyddo dim goddefgarwch i hiliaeth ledled y Cyngor ac mae wedi llofnodi polisi Dim Hiliaeth Cymru gan Gyngor Hil Cymru. Trwy lofnodi'r polisi, rydym yn ailddatgan ein hymrwymiad i sicrhau bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn trin pob person yn deg ac yn gyfartal waeth beth fo'u hil, bod cyfleoedd cyfartal o ran cyflogaeth a darpariaeth gwasanaethau ac y bydd y Cyngor yn cadw at Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac yn darparu gwasanaethau teg a chyfartal i bawb. Fel Cyngor, rydym yn cytuno i sefyll yn erbyn hiliaeth a hyrwyddo gweithle a chymdeithas fwy cynhwysol a chyfartal sy'n gwneud i bob unigolyn deimlo'n ddiogel, ac yn gwneud i bawb deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u cynnwys.

Gellir gweld addewid llawn y Cyngor ar wefan Dim Hiliaeth Cymru - <https://zeroracismwales.co.uk>

Wythnos Ffoaduriaid

Roedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn falch o gefnogi Wythnos Ffoaduriaid eleni. Mae Wythnos Ffoaduriaid yn ŵyl ledled y Deyrnas Unedig sy'n dathlu cyfraniadau, creadigrwydd a gwytnwch ffoaduriaid a phobl sy'n chwilio am noddfa.

Roedd 2023 yn nodi pen-blwydd yn 25 mlwydd oed a'r thema oedd 'Trugaredd'.

Thema: Gweithlu Cynhwysol ac Amrywiol

Amcan: Creu gweithlu cynhwysol ac amrywiol, sy'n adlewyrchu'r cymunedau ym Merthyr Tudful

Rydym am i weithwyr deimlo'n ddiogel yn yr amgylchedd y maent yn gweithio ynddo a theimlo eu bod yn gallu bod yn nhw eu hunain. Er mwyn cyflawni hyn, rydym yn gweithio ar y cyd ac yn cefnogi ac yn hwyluso cyfleoedd hyfforddi a dysgu fel bod Cydraddoldeb yn cael ei gydnabod a'i ymgorffori mewn rolau.

Mae gwybodaeth am Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus ar gael ar Fewnwyd y Cyngor a'r Rhyngwyd i staff eu gweld. Mae gennym hefyd adran ar-lein i staff o'r enw Cydraddoldeb a'r Gymraeg. Mae'n cynnwys gwybodaeth, adnoddau a dolenni.

Mae'r gwaith a gwblhawyd i gyflawni'r nod hwn yn cynnwys:

Calendr Cydraddoldeb

Mae calendr cydraddoldeb wedi'i gynhyrchu ar gyfer staff ac mae ar gael ar fewnwyd y staff. Pwrpas y calendr yw casglu ynghyd rhestr o ddiwrnodau a digwyddiadau ymwybyddiaeth cenedlaethol sy'n cydnabod ac yn dathlu amrywiaeth, cydraddoldeb a chynhwysiant. Nid yw'n rhestr gynhwysfawr ond drwy gael cipolwg ohono gall staff weld y dyddiadau allweddol a restrir bob mis.

Mae'r calendr yn adnodd defnyddiol ac ymarferol sy'n gymorth i hyrwyddo ymwybyddiaeth o amrywiaeth, cydraddoldeb a chynhwysiant ar draws y Cyngor. Mae'r calendr hwn yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau'n rheolaidd, a bob mis lonawr cynhyrchir calendr newydd ac fe'i ddosbarthir i'r staff.

Cynghorau Pride

Mae'r rhwydwaith Cynghorau *Pride* yn Ne Cymru yn bartneriaeth o Awdurdodau Lleol sy'n cydweithio i gefnogi materion LHDTQ+ ac yn mynd ati i hyrwyddo cynhwysiant LHDTQ+ yn eu cymunedau priodol. Mae'r aelod-Gynghorau, sy'n cynnwys Blaenau Gwent, Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Caerdydd, Merthyr Tudful, Casnewydd, Powys, Rhondda Cynon Taf, Abertawe a Thorfaen, yn cydweithio ar fentrau a gweithgareddau amrywiol sydd â'r nod o hyrwyddo hawliau LHDTQ+ a meithrin amgylchedd mwy cynhwysol a chefnogol.

Mae prif amcanion a phwrpas Cynghorau *Pride* yn cynnwys:

- **Cefnogi Staff LHDTQ+:** Mae'r rhwydwaith yn ceisio gwella'r gefnogaeth a'r adnoddau sydd ar gael i weithwyr LHDTQ+ o fewn awdurdodau lleol yn Ne Cymru. Mae hwn yn cynnwys hyrwyddo cydraddoldeb yn y gweithle, darparu adnoddau, a chynnig hyfforddiant ar faterion LHDTQ+.
- **Arweinyddiaeth mewn Hawliau LHDTQ+:** Nod Cynghorau *Pride* yw gosod llywodraeth leol ledled De Cymru yn arweinydd gweladwy ym maes hawliau LHDTQ+. Mae hwn yn cynnwys eirioli dros newidiadau ac arferion polisi sy'n amddiffyn ac yn hyrwyddo hawliau LHDTQ+.
- **Cynhwysiant Cymunedol:** Mae'r rhwydwaith wedi ymroi i hyrwyddo cynhwysiant LHDTQ+ o fewn y cymunedau a wasanaethir gan yr aelod-gynghorau. Mae hwn yn

cynnwys ymdrechion allgymorth, ymgyrchoedd ymwybyddiaeth, a mentrau sy'n hyrwyddo parch ac amrywiaeth.

- **Hygyrchedd Gwasanaethau Cyhoeddus:** Mae aelodau Cyngorau *Pride* wedi ymrwymo i sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn hygyrch ac yn groesawgar i bawb, waeth beth yw eu rhywioldeb, hunaniaeth rhywedd, oedran, hil, anabledd, neu grefydd. Mae'r ymrwymiad hwn yn pwysleisio pwysigrwydd polisiâu ac arferion cynhwysol.

Trwy ymuno â Chyngorau *Pride*, mae Awdurdodau Lleol fel Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn dangos eu hymrwymiad i greu cymunedau cynhwysol ac amrywiol. Maent yn gweithredu i ddileu gwahaniaethu a hyrwyddo'r weithred o dderbyn unigolion LHDTC+ a'u hawliau. Mae'r ymdrechion hyn nid yn unig o fudd i drigolion a gweithwyr LHDTC+ ond hefyd yn cyfrannu at gymdeithas fwy teg a chynhwysol.

Gorymdeithiodd y rhwydwaith ac fe'i chynrychiolwyd yn y digwyddiadau *Pride* 2023 canlynol:

- Abertawe
- Torfaen
- Caerffili
- Casnewydd
- Balchder Caerdydd
- Balchder Merthyr

Mae aelodau'r rhwydwaith wedi parhau i weithio'n agos gyda'i gilydd, gan gasglu syniadau ar gyfer ymwybyddiaeth a digwyddiadau yn y dyfodol.

Mis Hanes LHDTC+:

Ym mis Chwefror, dathlom Fis Hanes LHDTC+. Drwy gydol y mis derbyniodd staff wybodaeth am ddigwyddiadau yn ardal De Cymru a rhai dolenni defnyddiol i fideos ac adnoddau i'w galluogi i ddysgu rhagor am y mis drwy ddigwyddiadau a chanllaw adnoddau'r Cyngorau Balch.

Hyfforddiant a datblygiad proffesiynol parhaus

Ym mis Tachwedd, cychwynwyd canolfan newydd ar gyfer rheolwyr ac arweinwyr tîm. Mae'n ddatrysiad ar-lein pwrpasol sy'n helpu arweinwyr i reoli a chefnogi eu gweithwyr a'u timau yn effeithiol. Bellach mae ganddynt fynediad at adnoddau a gwybodaeth, gyda rhai yn canolbwyntio ar y nodweddion gwarchodedig.

Rhaid i staff sy'n newydd i'r Awdurdod Lleol ymgymryd â'r cwrs Cymraeg Lefel 1 fel amod cyflogaeth ac mae'n ofynnol i staff presennol uwchsgilio a dilyn y cwrs.

Mae hyfforddiant a datblygiad proffesiynol parhaus yn elfennau allweddol o Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor ar gyfer arfarniadau perfformiad aelodau staff a chyfarfodydd un i un. Mae hwn yn galluogi anghenion hyfforddi gweithwyr o ran cydraddoldeb gael eu nodi ac mae'n galluogi'r staff i fynd i'r afael â'r anghenion hynny.

Mae ein proses Sefydlu Gorfforaethol ar gyfer yr holl staff newydd yn cynnwys modiwlau ar weledigaethau a gwerthoedd y Cyngor, cydraddoldeb ac amrywiaeth ac mae'n cyfeirio staff

at ein polisi Urddas a Pharch yn y Gwaith sy'n rhoi ein polisi o beidio a goddef unrhyw fwlio nac aflonyddu mewn grym.

I'r rhai sy'n rheoli staff, mae'r broses Sefydlu Rheolwyr yn edrych ar weledigaethau a gwerthoedd, polisiâu a gweithdrefnau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o safbwynt rheolwr. Mae yno hefyd nifer o sesiynau sgiliau meddal i sicrhau y gall rheolwyr newydd gefnogi staff drwy'r broses Rheoli Perfformiad sy'n sail i'n gwerthoedd a'n hymddygiad corfforaethol. Mae sesiynau ychwanegol yn parhau i gael eu datblygu yn dilyn ymgynghoriad drwy weithgareddau ymgysylltu â gweithwyr.

Wythnos Dysgu yn y Gwaith

Roedd yr Wythnos Dysgu yn y Gwaith ym mis Mai yn darparu sesiynau bychain i'r holl staff, gyda'r nod o bwysleisio pwysigrwydd a manteision dysgu a datblygu. Roedd y sesiynau'n eang ac yn cynnwys ymwybyddiaeth o anabledd, sesiynau iechyd, diogelwch ar y cyfryngau cymdeithasol, llythrennedd digidol, a gweithdy Dysgu Cymraeg.

Cynhaliwyd rhai o'r sesiynau ar-lein, a rhai wyneb yn wyneb yn y Ganolfan Ddinesig a Chanolfan Gymunedol Cwmpawd. Anogwyd yr holl staff i gymryd rhan, gan ei fod yn anelu at roi sylw i bwysigrwydd a manteision dysgu a datblygu parhaus.

Roedd wythnos ymwybyddiaeth o anabledd ym mis Mehefin, ac i helpu ein staff a'n rheolwyr i gael gwell dealltwriaeth o anabledd, gwahaniaethu ac addasiadau rhesymol yn y gweithle, lluniwyd pecyn hyfforddi e-ddysgu ac fe'i ddarparwyd i'r holl staff.

Ym mis Gorffennaf, daeth *Sight Cymru* i'r Ganolfan Ddinesig a chynnal gweithdy gyda rhai aelodau staff ar gynllun Sefydliadau sy'n Ystyriol o Golli Golwg. Edrychodd y sesiwn ar y rhwystrau y mae pobl â cholled golwg yn eu hwynebu a sut y gellir chwalu'r rhwystrau hynny.

Iechyd corfforol a meddyliol i staff

Trwy gydol 2023-2024, roedd y weithred o ganolbwynto ar les yn parhau i fod yn flaenoriaeth allweddol, ac archwiliodd y tîm Datblygu Galwedigaethol amrywiaeth o ddulliau cyfunol o hyfforddi lles.

Mae Rhaglen Cymorth i Weithwyr newydd, o'r enw *Vivup*, ar gael i'r holl weithwyr. Wedi'i lansio ym mis Ionawr 2024, mae *Vivup* yn ddarparwr buddion gweithwyr blaenllaw yn y Deyrnas Unedig sy'n arbenigo mewn Iechyd a Lles.

Mae *Vivup* yn cyflogi Cynghorwyr ac Arbenigwyr Cymorth sydd â chymwysterau proffesiynol sydd â phrofiad o helpu pobl i ddelio â phob math o faterion ymarferol ac emosiynol.

Mae *Vivup* ar gael i'r holl staff 24 awr y dydd, 7 diwrnod yr wythnos, 365 diwrnod y flwyddyn a gallwch ddefnyddio'r gwasanaeth dros y ffôn neu ar-lein. Mae'n rhad ac am ddim ac nid oes angen i staff ofyn i'w rheolwr am ganiatâd i ddefnyddio'r gwasanaeth. Mae'n gwbl gyfrinachol. Maent yn gallu darparu:

- Cymorth Ffôn 24/7
- Cwnsela Wyneb yn Wyneb a thrwy'r wê
- Llyfrau Gwaith Hunan Help
- Adnoddau Cam-drin Domestig ac App
- Podlediadau a blogiau

- Llwyfan Iechyd a Lles

Mae Llwyfan Iechyd a Lles *Vivup* yn cynnig adnoddau helaeth gan gynnwys:

- Mynediad i gefnogaeth a chwnsela 24/7, 365 diwrnod y flwyddyn.
- Amrywiaeth o offer lles personol, emosiynol ac ariannol.
- Asesiadau Iechyd a Lles i nodi'r risg o ddatblygu unrhyw un o'r pum prif glefydau sy'n gysylltiedig â ffordd o fyw (Canser, Clefyd Siwgwr, Dementia, yr Ysgyfaint a Chlefyd y Galon), yn ogystal â phodlediadau ar amrywiaeth o bynciau iechyd a lles.
- Yr opsiwn i osod nodau hybu iechyd gyda newidiadau ffordd o fyw cynaliadwy trwy gwblhau nodau.
- Cysylltedd ag apiau iechyd i olrhain cynnydd o fewn y nodau yn awtomatig.
- Blogiau, fideos, ryseitiau, a mwy o adnoddau i ysbrydoli newid cadarnhaol.

Mae hyfforddiant Cymraeg yn parhau i gael ei gynnig i staff. Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â Dysgu Cymraeg Morgannwg i ddarparu cyfleoedd hyfforddi yn y gweithle i staff a Chynghorwyr.

Rhannwyd digwyddiad hyfforddi gyda'r holl gynghorwyr a drefnwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Roedd dwy sesiwn ar gael ar yr 11^{eg} o Fai a'r 18^{fed} o Fai 2023 o'r enw Cyflwyniad i'r Ddeddf Cydraddoldeb.

Asesiad Effaith Integredig (IIA yw'r talfyriad Saesneg)

Cafodd yr Asesiad Effaith Integredig ei adolygu a'i ddiwygio yn 2023. Defnyddir yr Asesiad Effaith Integredig i bennu'r effeithiau cadarnhaol a negyddol posibl ar bynciau amrywiol, megis,

- Effaith cynnig yn erbyn ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol, Nodweddion Gwarchodedig, y Gymraeg, anfantais economaidd-gymdeithasol, a bioamrywiaeth.
- Sut mae'r cynnig yn gweithio tuag at ein hegwyddor datblygu cynaliadwy.
- Pa un ai cynhaliwyd ymgynghoriad a sesiwn ymgysylltu ai peidio gan gynnwys unrhyw ddata neu dystiolaeth a ddefnyddiwyd, a sut y defnyddiwyd y wybodaeth hon i lywio'r cynnig.

Cynhwyswyd adran arall i ymgorffori ein hamcanion datgarboneiddio a newid yn yr hinsawdd. Mae'r Cyngor wedi datblygu Map Ffordd Sero Net gydag ymagwedd thematig i gyflawni'r Cynllun Datgarboneiddio mewn ymateb i nod Llywodraeth Cymru o sicrhau sector cyhoeddus sy'n garbon niwtral erbyn 2030. Bydd hwn yn cael ei gyflawni drwy'r chwe thema allweddol:

Thema 1 – Adeiladau a Chynllunio

Lleihau neu ddileu allyriadau nwyon tŷ gwydr o bortffolio eiddo presennol a datblygiadau newydd e.e. systemau pwmp gwres, paneli solar.

Thema 2 – Teithio a Thrafnidiaeth

Lleihau neu ddileu allyriadau nwyon tŷ gwydr yn fflyd ac offer y Cyngor, a chefnogi teithio cynaliadwy e.e. cerbydau trydanol, cynlluniau beiciau, trydanu cerbydau trydanol.

Thema 3 – Caffael Nwyddau a Gwasanaethau

Ystyried opsiynau lleihau carbon yn y broses gaffael, ystyried ffyrdd o leihau effeithiau'r gadwyn gyflenwi.

Thema 4 – Gwasanaethau allanol (Ymddiriedolaeth Hamdden)

Lleihau a dileu allyriadau nwyon tŷ gwydr o gyfleusterau hamdden e.e. opsiynau carbon isel mewn adeiladau neu adnewyddiadau newydd (**D.S. dim ond os yw'n cael effaith uniongyrchol ar yr Ymddiriedolaeth Hamdden y cwblhewch yr adran hon**).

Thema 5 – Rheoli Tir

Gwneud y mwyaf o dir y Cyngor i gynyddu bioamrywiaeth mewn mannau agored, parciau a choetiroedd

Thema 6 – Llywodraethu

Mae'n ofynnol i'r Cyngor fesur ac adrodd ar allyriadau carbon ac amsugno carbon. A oes allbynnau y gellir eu dal a'u cofnodi o'r prosiect/penderfyniad hwn?

Byddwn yn parhau i ychwanegu a diwygio adrannau o fewn yr Asesiad Effaith Integredig i sicrhau ein bod yn cynnwys yr holl effeithiau posibl i gynigion i sicrhau bod y Cyngor yn gwneud penderfyniadau mwy gwybodus. Bydd gwelliannau i'r Gymraeg yn cael eu trafod yn 2024/2025.

Strategaeth Trefniadaeth Iach

Datblygwyd a chymeradwywyd y Strategaeth Trefniadaeth Iach ar 6 Rhagfyr 2023.

Er mwyn gyrru'r Cyngor yn ei flaen, mae'n hanfodol cael strategaeth Adnoddau Dynol sy'n manylu ar gynllun cyffredinol y sefydliadau ar gyfer rheoli ei weithlu i gyd-fynd â'i nodau sefydliadol.

Mae'r strategaeth yn gosod y cyfeiriad ar gyfer y pedair blynedd nesaf ym meysydd allweddol Adnoddau Dynol, gan gynnwys atyniad a recriwtio, rheoli perfformiad, datblygu'r gweithlu, arweinyddiaeth a rheolaeth a lles. Mae'n strategaeth gorfforaethol y mae gan bob Cyfarwyddiaeth gyfrifoldeb ar y cyd am ei chyflawni, sy'n cysylltu â'r Amcanion Lles Corfforaethol. Mae'r strategaeth hefyd yn cysylltu â'n gwaith o amgylch cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Strategaeth cyfranogiad

Eleni, datblygwyd Strategaeth Cyfranogi a chafodd ei chymeradwyo ar 12 Gorffennaf 2023.

Mae gan y Cyngor ymrwymiad cadarn i ddarparu gwasanaethau cynaliadwy o ansawdd uchel. Yn sylfaenol i lwyddiant hyn mae perthynas gref rhwng y Cyngor, ei thrigolion a'r cymunedau ar draws y Fwrdeistref Sirol.

Mae'r Strategaeth Cyfranogi yn nodi ein dull o annog cyfathrebu dwyffordd a gwneud y broses o ddylanwadu ar wneud penderfyniadau yn fwy hygyrch. Mae'n darparu ein hymrwymiad i ystyried barn ein cynulleidfaoedd, a'n dyletswydd statudol i ymgysylltu â nhw, a fydd yn eu galluogi i lunio'r penderfyniad a wnawn.

Strategaeth Cyfathrebu ac Ymgynghori

Mae strategaeth Cyfathrebu ac Ymgynghori wedi'i chreu ac fe'i cymeradwywyd ar y 12^{fed} o Orffennaf 2023.

Mae'r Strategaeth Gyfathrebu yn egluro'r ffordd y mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cyfathrebu â thrigolion, partneriaid, busnesau a'n holl gynulleidfaoedd allweddol eraill.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu gwerth am arian a gwasanaethau cyhoeddus o safon i drigolion ein Bwrdeistref Sirol, gan hysbysu ac ymgysylltu â'n cynulleidfaoedd drwy gydol ein taith. Ein dull gweithredu yw sicrhau bod gweithgarwch cyfathrebu ac ymgysylltu yn addas i'r diben ac yn helpu i gyflawni ein gweledigaeth a'n hamcanion. Mae hefyd yn diffinio sut y byddwn yn gwrandao ac yn ymateb i'r hyn y mae ein cynulleidfa yn ei ddweud wrthym trwy gyfathrebu dwy ffordd.

Ein nod yw darparu cyfathrebiadau perthnasol o ansawdd uchel mewn amrywiaeth o ffyrdd i gynyddu dealltwriaeth pobl o'r Cyngor a'i wasanaethau.

Un o'r amcanion allweddol yw gwneud y Cyngor yn hawdd ei ddeall gyda chynnwys sy'n glir, yn gryno a gydag iaith hawdd ei darllen sy'n hygyrch i bawb.

Gellir dod o hyd i'r holl strategaethau uchod ar wefan gorfforaethol y Cyngor:

www.merthyr.gov.uk

Thema: Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad

Amcan: Ymgysylltu â'n dinasyddion i gymryd rhan a sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed i ddeall ac ymateb i anghenion ein cymunedau

Mae ymgysylltu, cynhwysiant a chyfranogiad cymunedol yn hanfodol i'r Cyngor wrth gyflawni newid cadarnhaol i'r gymuned. Heb wybod mwy am y bobl sy'n rhan o'r cymunedau ym Merthyr Tudful, ni allwn nodi materion neu rwystrau penodol a allai eu hatal rhag cael mynediad i'n gwasanaethau neu ymgysylltu â'r Cyngor pan fydd angen.

Mae rhai enghreifftiau o'r gwaith a wnaed i weithredu'r thema hon yn ystod y cyfnod hwn fel a ganlyn:

Gwasanaeth Ieuenctid

Mae Gwasanaeth Ieuenctid Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a'i bartneriaid comisiwn yn cefnogi pobl ifanc 11-25 oed yn y Fwrdeistref Sirol, o fewn lleoliadau sy'n cynnwys ysgolion/darpariaethau addysg, canolfannau ieuenctid a thrwy waith allgymorth.

Trwy gyllid ychwanegol gan y Grant Cymorth Ieuenctid, cynhaliwyd cyfres o brosiectau gan ddarpariaethau ieuenctid lleol sy'n archwilio ac yn mynd i'r afael ag anghenion pobl ifanc sydd â nodweddion gwarchodedig ac anghenion dysgu ychwanegol, wrth ymestyn gwybodaeth grwpiau ehangach o bobl ifanc.

Enghraifft dda yw'r prosiect 'Ein Byd Rhyfeddol' gan [Glwb Bechgyn a Merched Georgetown](#), a'i nod oedd addysgu pobl ifanc ynghylch parchu gwahaniaethau a bod yn fwy cynhwysol ac roedd yn trafod materion LHDTC+, iaith arwyddion a defnydd o'r Gymraeg.

Mae '[Youth Inc.](#)' yng [Nghlwb Merched a Bechgyn Treharris yn](#) cynnal sesiynau wythnosol i bobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol sy'n canolbwyntio ar weithgareddau chwarae rhyngweithiol, ynghyd â datblygu ardal synhwyraidd o fewn safle'r clwb. Datblygwyd hwn ar y cyd â phobl ifanc a'u rhieni/gofalwyr.

Mae'r clwb hefyd wedi cychwyn ar brosiect eang i [hyrwyddo cynhwysiant a chydraddoldeb](#) trwy ddefnyddio ffotograffiaeth i archwilio hunaniaeth a stigma a chreu gofod cymorth i bobl ifanc.

Cynhaliodd Fforwm Ieuenctid Eang Bwrdeistref Merthyr Tudful sesiynau [gweithdy celf a chrefft i](#) ddatblygu baner, [crysau-t](#) a [bathodynau](#) i baratoi ar gyfer mynychu digwyddiad blynyddol *Pride* Merthyr. Fe wnaethant lunio [cynllun gweithredu](#) i sicrhau bod popeth yn barod mewn pryd ar gyfer y digwyddiad.

Bu rhai datblygiadau nodedig yn narpariaeth gwaith ieuenctid cyfrwng Cymraeg/dwyieithog. Er enghraifft, mae Clwb Merched a Bechgyn Georgetown wedi bod yn cynnal prosiectau dwyieithog i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg, ynghyd â datblygu Parth Cymraeg yn y clwb.

Cynhaliodd Academi Llwyddiant Merthyr Tudful ei seremoni wobrwyo yng Nghlwb Pêl-droed Merthyr Tudful. Mae'r gwobrau'n cydnabod llwyddiannau pobl ifanc, 11-25 oed, a sefydliadau ar draws Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Mae'r Gwasanaeth Ieuenctid wedi ymrwymo i ddatblygu dinasyddion annibynnol a gweithgar ac mae'r gwobrau hyn yn ffordd wych o arddangos cyflawniadau pobl ifanc trwy gymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol.

Mae'r gwobrau hyn yn dathlu llwyddiant a chyflawniadau ein pobl ifanc sy'n gweithio'n galed, ac mae gallu dathlu'r Academi Llwyddiant yn achlysur o falchder.

Cynllun Gweithredu Gwrth-dlodi

Rydym wrthi'n datblygu Cynllun Gweithredu Gwrth-dlodi.

Fel rhan o hyn, aeth y Cyngor ati i wella eu dealltwriaeth o 'brofiad byw' eu trigolion, i adolygu a gwella hygyrchedd i wasanaethau'r cyngor a'u defnyddio.

Cynhaliwyd ymgysylltiad ac ymgynghoriad cadarn ar draws y Fwrdeistref Sirol a rhanbarth ehangach Cwm Taf Morgannwg wrth osod amcanion llesiant y Cyngor a Chynllun Lles Corfforaethol newydd. Defnyddiwyd hwn hefyd wrth osod cynlluniau rhanbarthol. Roedd yr ymarferion yn cynnwys gwrandio ar brofiadau byw preswylwyr. Mae ymgysylltu pellach yn digwydd ynghylch adolygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol y Cyngor a chynllun tacio tlodi.

Hefyd, i ategu'r ymgynghoriad, dosbarthwyd arolwg byr o staff a chynghorwyr. Y nod oedd casglu dealltwriaeth, yn enwedig gan y rhai sy'n gweithio gyda phobl mewn tlodi neu galedi ariannol. Nod yr arolwg hefyd oedd nodi a hoffai staff gael rhagor o gefnogaeth neu hyfforddiant fel y gallant adnabod a chefnogi'n well ddefnyddwyr gwasanaethau a allai fod mewn caledi ariannol.

Argyfwng costau byw

Mae'r argyfwng costau byw yn derm y mae pobl yn ei ddefnyddio i ddisgrifio effeithiau cost gynyddol bwyd ac ynni yn y Deyrnas Unedig ar hyn o bryd.

Gall effaith yr argyfwng costau byw fod yn anghyfartal, a gellir effeithio'n anghymesur ar y rheini mewn grwpiau Nodwedd Gwarchodedig.

Er mwyn sicrhau bod pobl yn gallu cael y wybodaeth a'r cyngor sydd eu hangen arnynt, gwnaethom optimeiddio ein gwasanaethau digidol.

Crëwyd tudalen lanio ar hafan gwefan y Cyngor gyda gwybodaeth a oedd yn cynnwys:

- Cynllun Cymorth Byw (Treth Gyngor)
- Cael help gyda budd-daliadau, rhent a biliau eraill.
- Cymorth i deuluoedd â phlant.
- Banciau Bwyd
- Hybiau Cynnes
- Argraffiad arbennig o gylchgrawn cymunedol y Cyngor wedi'i neilltuo'n llwyr i'r Argyfwng Costau Byw, a oedd ar gael yn electronig, ond a oedd hefyd yn cael ei ddanfôn i bob tŷ yn y Fwrdeistref Sirol.

Bu'r Cyngor hefyd yn ymgysylltu â'i drigolion a'i fusnesau drwy arolygon ar-lein ar y cyfryngau cymdeithasol i ddeall pa fath o gefnogaeth oedd ei angen. Roedd ymgynghoriad amrywiol hefyd yn cael eu cynnal trwy'r cyfryngau cymdeithasol i hyrwyddo a chyfeirio cefnogaeth sy'n cael ei darparu gan bartneriaid.

Sefydlwyd grŵp argyfwng costau byw gyda phartneriaid. Cyfarfu'r grŵp hwn yn rheolaidd i rannu gwybodaeth am ba gymorth oedd ar gael. Cafodd yr holl wybodaeth hon ei sianelu trwy wefan y Cyngor a gwefannau cyfryngau cymdeithasol.

Heneiddio'n Dda yng Nghymru

Mae cymuned sy'n oed-gyfeillgar yn un sy'n cefnogi pobl o bob oed i fyw ac heneiddio'n dda. Mae'n gwneud y mwyaf o botensial ein cymdeithas sy'n heneiddio ac yn creu amgylchedd lle gall pawb edrych ymlaen at dyfu'n hŷn.

Roedd 39.6% (23,284) o'r preswylwyr yn 50+ oed ym Merthyr Tudful yn 2021, i fyny 3.6% ers 2011 (ONS 2021)

Mae gennym boblogaeth sy'n heneiddio a gydag ychydig yn llai na 2/5 o'r boblogaeth ym Merthyr Tudful yn 50+ oed, mae'n bwysicach nag erioed i gymunedau lleol, y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a sefydliadau gydweithio i wneud Merthyr Tudful yn lle sy'n ystyriol o oedran.

Rydym yn gweithio i wella ansawdd bywyd Pobl Hŷn ym Merthyr Tudful. Rydym am sicrhau bod Merthyr Tudful yn lle sy'n ystyriol o oedran, lle gall pobl heneiddio'n iach, yn hapus ac yn ddiogel.

Fel Awdurdod Lleol rydym yn gweithio tuag at aelodaeth gyda Sefydliad Iechyd y Byd (WHO) i gael ein cydnabod fel Cymuned sy'n Dda i Bobl Mewn Oed ac i ddod yn rhan o'u Rhwydwaith Byd-eang ar gyfer Dinasoedd a Chymunedau sy'n Dda i Bobl Mewn Oed. Sefydlwyd y Rhwydwaith Byd-eang yn 2010, gyda'r bwriad o wneud cymunedau'n lle gwych i heneiddio ynddynt. Y genhadaeth yw cysylltu lleoedd sydd am wneud eu cymunedau'n wych i heneiddio ynddynt, ac ysbrydoli newid. Mewn ymateb i'n poblogaeth sy'n heneiddio a threfoli cyflym, mae'r rhwydwaith yn targedu gweithredu ar lefel leol sy'n hyrwyddo cyfranogiad llawn preswylwyr hŷn yn y gymuned i wella heneiddio'n iach ac egnïol.

Mae Sefydliad Iechyd y Byd yn canolbwyntio ar 8 parth neu nodwedd ryng-gysylltiedig yn y gymuned i amlygu a goresgyn rhwystrau sy'n effeithio ar les pobl hŷn. Os ystyrir anghenion pobl wrth iddynt heneiddio, yna gallwn helpu i sicrhau bod Merthyr Tudful yn fan lle gall bawb heneiddio'n hapus, yn iach ac yn ddiogel.

Nid yw aelodaeth i'r Rhwydwaith yn achrediad ar gyfer cyfeillgarwch oedran. Yn hytrach, mae'n adleisio ein hymrwymiad i wrando ar anghenion ein preswylwyr 50+ oed, ochr yn ochr â gweithio ar y cyd â sectorau a sefydliadau eraill ar draws ein Bwrdeistref Sirol i adeiladu amgylcheddau ffisegol a chymdeithasol sy'n gyfeillgar i oedran. Yn ogystal, mae aelodaeth yn ymrwymiad i rannu ein profiadau, llwyddiannau ac anawsterau gyda dinasoedd a chymunedau eraill sy'n aelodau o'r rhwydwaith.

Er mwyn ymuno â rhwydwaith Sefydliad Iechyd Byd Eang o gymunedau a dinasoedd sy'n ystyriol o oedran, mae angen i ni sefydlu ein gwaelodol a chyflwyno ffurflen gais. Ochr yn ochr â hyn, mae'n rhaid i ni hefyd sicrhau ein bod yn cofrestru ar gyfer hwn drwy lofnodi llythyr ymrwymo.

Er mwyn penderfynu ar ein gwaelodin, cynhaliwyd sesiwn ymgysylltu â staff, uwch reolwyr a'r cyhoedd i gasglu adborth ar yr 8 parth, fel y dangosir isod.

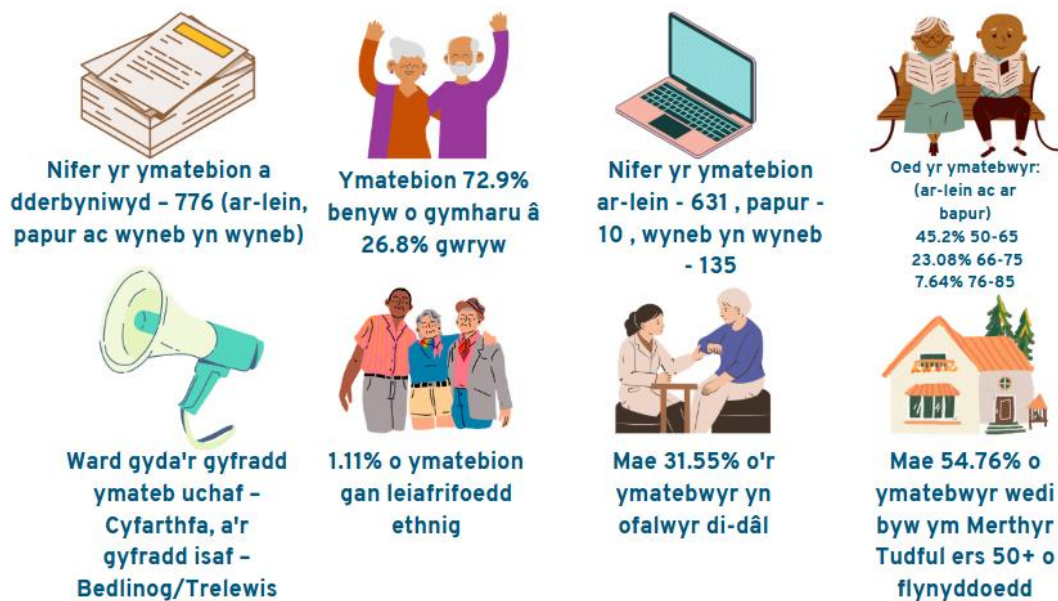
Yr 8 parth yw;

- Trafnudiaeth
- Tai
- Cyfranogiad Cymdeithasol
- Parch a chynhwysiant cymdeithasol
- Cyfranogiad dinesig a chyflogaeth
- Cyfathrebu a Gwybodaeth

- Cefnogaeth gymunedol a gwasanaethau iechyd
- Mannau ac adeiladau awyr agored

Yn hydref 2023 lansiodd Merthyr Tudful arolwg Oed-gyfeillgar ledled Merthyr Tudful yn seiliedig ar 8 parth Sefydliad Iechyd y Byd. Nod yr arolwg oedd casglu barn pobl hŷn, yn ogystal â'u gofalmwyr, ffrindiau a theulu, i helpu greu darlun o'r hyn sy'n bwysig i drigolion yn ein cymunedau lleol o'i gymharu â pha wasanaethau sydd ar gael iddynt. Mae canfyddiadau'r arolwg hwn wedi llywio datblygiad ein hasesiad gwaelodlin 'Merthyr Tudful sy'n Dda i Bobl Mewn Oed.' Mae'r adroddiad yn nodi lle rydym ar hyn o bryd a'n hargymhellion allweddol ar gyfer dyfodol Merthyr Tudful sy'n Dda i Bobl Mewn Oed.'.

Uchafbwyntiau'r dadansoddiad arolwg.

Nododd yr arolwg 10 o brif anghenion trigolion Merthyr Tudful;

- Gwasanaethau ambiwlans brys dibynadwy - Gwasanaethau iechyd a chymorth cymunedol
- Toiledau cyhoeddus glân – Mannau cymunedol ac adeiladau cyhoeddus
- Gwasanaethau cynnal a chadw cartrefi fforddiadwy – Tai
- Gwasanaethau cyhoeddus gan ddefnyddio iaith glir, di-jargon – Cyfathrebu a Gwybodaeth
- Hawdd dod o hyd i wybodaeth am weithgareddau a chynlluniau gwasanaethau cyhoeddus - Cyfathrebu a Gwybodaeth
- Gwybodaeth mewn amrywiaeth o fformatau i ddarparu ar gyfer gwahanol anghenion e.e. colli golwg neu glyw - Cyfathrebu a Gwybodaeth
- Cludiant cyhoeddus rheolaidd a dibynadwy - Trafnudiaeth
- Ffyrdd a gynhelir yn dda – Trafnudiaeth
- Gweithgareddau hawdd eu cyrraedd drwy drafnidiaeth gyhoeddus – Cyfranogiad cymdeithasol

- Hawdd dod o hyd i wybodaeth, gweithgareddau hysbysebu – cyfranogiad cymdeithasol

Mae dadansoddiad o'r ymgysylltu a'r ymgynghoriad yn digwydd i lywio ein hasesiad sylfaenol. Rydym hefyd wedi edrych ar elfennau penodol o fewn yr adborth megis allgáu digidol i gynorthwyo i lywio'r strategaeth ddigidol i sicrhau bod ein gwasanaethau'n hygyrch i bawb. Mae hwn hefyd yn cynorthwyo ein gwaith o amgylch sicrhau bod ein gwasanaethau'n hygyrch – rhywbeth sy'n cysylltu â'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Ysgolion

Cynhaliwyd llawer o ddigwyddiadau a gweithgareddau yn ystod y flwyddyn yn ein holl ysgolion, i godi ymwybyddiaeth ac i addysgu pobl ifanc Merthyr Tudful ar gydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Datblygodd y Gwasanaeth Seicoleg Addysg fodiwlau hyfforddi 'E-ddysgu' - 'Cynhwysiant i Bawb yn y Blynyddoedd Cynnar.' Mae'r hyfforddiant ar-lein hwn ar gael i bob ysgol drwy fewngofnodi i Extranet Merthyr Tudful.

Darparodd yr adran Addysg hyfforddiant pwrpasol i ysgolion ar fonitro ac asesu cynnydd disgyblion â Saesneg fel Iaith Ychwanegol. Darparwyd hyfforddiant hefyd ar gyfer Cydlynwyr Saesneg fel Iaith Ychwanegol newydd.

Cynhaliwyd cynhadledd Diogelu Myfyrwyr ym mis Tachwedd ac roedd yn wahoddiad agored i bob ysgol. Y pwrpas oedd trafod pynciau fel troseddau casineb, cydraddoldeb, ac amrywiaeth.

Dysgu Oedolion yn y Gymuned

Mae'r adran Addysg i Oedolion yn cefnogi oedolion yn y gymuned i fynychu a chwblhau ystod eang o gyrsgiau a chymwysterau sydd wedi'u cynllunio i hyrwyddo datblygiad personol o fewn, neu'n arwain at, gyflogaeth. Maent hefyd yn uwchsgilio unigolion mewn meysydd blaenoriaeth sydd â sgiliau hanfodol/sylfaenol. Mae llawer o ddysgwyr sydd ag ychydig neu ddim cymwysterau pan fyddant yn ymgysylltu gyntaf yn debygol o fod yr anoddaf i'w cyrraedd neu efallai eu bod wedi cael profiadau gwael o addysg brif ffrwd, felly efallai mai cyfleoedd cymdeithasol ac economaidd cyfyngedig sydd ganddynt.

Aspire

Yn *Aspire*, mae ein hymrwymiad i gynhwysiant ac amrywiaeth yn rhan hanfodol o lwyddiant ein holl Raglenni. Trwy fentora a defnyddio rhwydwaith eang o gymorth wedi'i deilwra, rydym yn creu cyfleoedd i unigolion o bob cefndir, gan gynnwys y rhai sy'n wynebu heriau personol a chymdeithasol. Mae hyn yn eu galluogi i ragori.

Mae'r rhaglenni'n cynnwys:

- Rhaglen Rhannu Prentisiaeth Aspire
- Rhaglen Aspire QuickStart
- Y Llwybr i Waith – Rhaglen Plant sy'n Derbyn Gofal
- Ewch Amdani (Plant sy'n Derbyn Gofal)
- Cynwysoldeb y Gymraeg

- Ymrwymiad i Hygyrchedd a Lles

Canolfan Cymunedol Cwmpawd

Agorodd Canolfan Gymunedol Cwmpawd ei drysau ar 1 Ebrill 2023 i aelodau'r gymuned i'w galluogi i gael mynediad at hyfforddiant, dysgu a chymorth cyflogaeth yn y gymuned, gyda'r bwriad o'u helpu i wella eu hamgylchiadau cyflogaeth.

Mae'r prosiect wedi gweld angen enfawr am y math o gefnogaeth a ddarperir gan Cwmpawd ers agor, ac mae'r tîm wedi cynyddu mewn ymateb i boblogrwydd y rhaglen.

Yr hyn rydym yn ei wneud yn y Ganolfan:

- Darparu ffordd wahanol o ddysgu a gwahanol fathau o gymhorthion dysgu i unrhyw un sydd ag anghenion dysgu ychwanegol fel dyslecsia
- Os oes angen, gall tiwtoriaid weithio 1-1 gyda chyfranogwyr sydd angen cymorth ychwanegol i gwblhau cyrsiau
- Gellir gweinyddu rhai cyrsiau a gaffaelwyd fel profion Cynllun Ardystio Sgiliau Adeiladu (CSCS yw'r talfyriad Saesneg) mewn ieithoedd eraill fel Pwyleg.
- Mae pob tiwtor yn gwreiddio'r Gymraeg yn y gweithdai a'r cyrsiau a ddarperir yng Nghwmpawd
- Mae'r cynnig o drwyddedau sy'n gysylltiedig â gwaith yn galluogi pobl sydd â lefelau sgiliau isel i gael cyfle i ennill cymhwyster a gwella eu hamgylchiadau.
- Cynhelir diwrnodau agored cymunedol i annog pob cenedl i fynychu'r ganolfan gyda'u teuluoedd, fel y diwrnod agored adeiladu a dysgu fiesta
- Trwy ein cynllun mentor i gyn-droseddwy, darperir cefnogaeth i gyn-droseddwy i'w helpu i wella eu hamgylchiadau a lleihau eu risg o aildroseddu.
- Mae gan Cwmpawd fentor cyflogaeth anabledau sy'n cefnogi pobl ag anabledau i gynnal eu cyflogaeth neu newid llwybr gyrfa. Mae hwn yn gweithio'n gyfannol gyda gwasanaethau arbenigol eraill fel yr Adran Gwaith a Phensiynau i sicrhau bod gan yr unigolyn gefnogaeth amlasiantaethol
- Mae data'n dangos bod ystod oedran eang wedi cyrchu cwmpawd, gyda'r ieuengaf yn 16 a'r hynaf yn 78. Mae hwn o ganlyniad i gynllun marchnata amrywiol sy'n sicrhau y gall pobl gael gafael ar wybodaeth y rhaglen pa un ai yw hyn wedi'i argraffu neu drwy'r cyfryngau cymdeithasol.
- Mae Dysgu Drwy'r Awyr Agored yn rhoi cymorth i unrhyw un sydd â chyflwr iechyd meddwl i'w hannog i wella eu lles drwy gymryd rhan mewn gweithgareddau awyr agored.
- Cyfranogiad dysgwyr mewn grŵp ffocws sy'n cael ei gynnal yn Cwmpawd i'r BBC ar effaith allgáu digidol i fonitro'r effaith ar bobl hŷn os yw gwasanaethau teledu / radio ar-lein yn unig.
- Cardiau sim am ddim sy'n cynnwys data, galwadau a thestunau sy'n cael eu hanfon i bobl sydd wedi'u hallgáu'n gymdeithasol gan weithio mewn partneriaeth â'r *Good Things Foundation*
- Mae caffis diwedd-y-misllif wedi cael eu cynnal yng Nghwmpawd
- "Clybiau sgwrsio" yn cael eu sefydlu lle gall pobl nad ydynt yn siarad Saesneg ymarfer eu sgiliau iaith Saesneg
- Mae data demograffig yn dangos rhaniad hyd yn oed o ddynion / benywod sy'n cymryd rhan yng nghwmpawd

Mae'r Gymraeg yn parhau yn llyn cyson drwy gydol y ddarpariaeth, gan gefnogi Safonau'r Gymraeg ac Amcanion Corfforaethol. Mae tiwtoriaid yn parhau i gofleidio'r Gymraeg a'r diwylliant Cymraeg sydd wedi'i ymgorffori yn eu darpariaeth a hyrwyddo 'bod yn Gymry' a'r modd yr ydym yn gweithredu fel Cenedl.

Cyfamod y Lluoedd Arfog

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn falch o fod yn un o'r Awdurdodau Lleol yng Nghymru sydd wedi ymrwmo i Gyfamod y Lluoedd Arfog. Mae Cyfamod y Lluoedd Arfog yn ymrwymiad gan y genedl y bydd y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y lluoedd arfog, ynghyd â'u teuluoedd, yn cael eu trin yn deg. Mae'n sicrhau nad ydynt o dan anfantais oherwydd eu gwasanaeth. Mae gan y Cyngor hanes balch o werthfawrogi ei wasanaethau arfog, yn y gorffennol a'r presennol, ac mae'r ymrwymiad i'r Cyfamod yn cyfranu'n sylweddol at amcanion y Cyngor i gefnogi Cymuned y Lluoedd Arfog.

Mae'r Cyngor yn arwain at annog sefydliadau eraill i gefnogi cymuned y Lluoedd Arfog drwy Banel Partneriaeth Cyfamod y Lluoedd Arfog. Mae'r Panel yn dwyn ynghyd sawl sefydliad statudol, anstatudol a thrydydd sector, pob un â rôl wrth gefnogi cymunedau sifil a milwrol.

Mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi bod yn eithaf prysur i Dîm y Lluoedd Arfog. Rydym yn falch o gynnal ein Gwobr Arian yn y Cynllun Cydnabod Cyflogwyr, gan adlewyrchu ein hymrwymiad i gefnogi ein gweithwyr sy'n gyn-filwyr ac sy'n filwyr wrth gefn.

Eleni, cynhaliom ein prynhawn coffi cyntaf ar gyfer cyn-filwyr a gyflogir gan y Cyngor, gan ddarparu lle croesawgar ar gyfer trafodaethau agored am yr heriau sy'n eu hwynebu. Wedi'i gynnal ar y 12^{fed} o Ragfyr, roedd y digwyddiad yn caniatáu iddynt rannu eu profiadau a chynnig adborth ar sut y gallwn wella eu taith fel gweithwyr sy'n gyn-filwyr.

Mae ein Gwasanaeth Coffa blynyddol yn parhau i fod yn ddigwyddiad sylweddol, gan ganiatáu i aelodau'r gymuned uno a dangos eu parch. Mae'r achlysur hwn nid yn unig yn anrhydeddu'r aberth a wnaed gan 'y rhai a fu farw' ond hefyd yn cryfhau'r bondiau o fewn ein cymuned.

Eleni, fe wnaethom hefyd lansio ein tudalennau gwe newydd y Lluoedd Arfog, gan ddarparu gwybodaeth ac adnoddau gwerthfawr i gymuned y Lluoedd Arfog.

Mae ein cyngor yn parhau i weithio'n agos gyda grwpiau o gyn-filwyr lleol i wella'r gefnogaeth. Mae ein Hyrwyddwr Lluoedd Arfog sydd newydd ei benodi yn chwarae rhan hanfodol yn y cydweithrediadau hyn, gan sicrhau bod anghenion a lleisiau cymuned y Lluoedd Arfog yn cael eu cynrychioli'n effeithiol.

Hefyd eleni, croesawom Hyrwyddwr newydd y Lluoedd Arfog, y Cynghorydd David Jones, ac arweinydd newydd i dîm y Lluoedd Arfog, Michelle Edmunds.

Chwaraeon Anabledd

Dechreuodd grŵp cerdded newydd o'r enw 'Teithiau Cerdded Merched Merthyr' ym mis Medi 2023 gyda'n cefnogaeth. Mae hwn yn grŵp i ferched yn unig sy'n cerdded dair gwaith yr wythnos. Maent yn cyfarfod yng Nghanolfan Hamdden Merthyr Tudful ac yn cerdded y llwybr o'i amgylch. Mae pob sesiwn yn cael ei chyflwyno i anghenion y cyfranogwyr. Oherwydd newidiadau'r tymor a nosweithiau tywyllach, darparwyd cyllid gennym i brynu offer diogelwch cerdded a oedd yn cynnwys lampau pen a dillad awyr agored.

Dechreuodd Treharris a Dowlais glybiau tennis bwrdd newydd ar gyfer pobl sy'n 60+ oed ym mis Mawrth 2023. Fe wnaethon ni ariannu'r gost o logi neuadd ac offer ar gyfer y ddau leoliad. Mae ganddyn nhw dros 60 o aelodau hyd yn hyn. Dechreuodd grŵp Pickle Ball dros 60 oed hefyd heb gefnogaeth a chyllid. Cynhelir y sesiynau unwaith yr wythnos yng Nghanolfan Gymunedol Dowlais. Fe wnaethon ni hefyd ariannu sesiwn arall drwy glwb Tennis Merthyr.

Dechreuodd sesiwn pêl-rwyd hamdden newydd o'r enw '*Back to Netball*' ym mis Hydref 2023. Fe wnaethom gefnogi'r grŵp i swfydlu ei hun trwy ariannu'r offer cychwynol a'r gost o logi neuaddau am 8 wythnos. Mae dros 30 o ferched wedi ymuno.

Ioga

Gwnaethom ariannu cymhwyster hyfforddwr ioga newydd ym mis Mawrth 2023, ar gefn hyn mae hi wedi sefydlu 4 sesiwn ioga ledled Merthyr Tudful. Mae'r rhain wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda nifer o gyfranogwyr yn bresennol.

Clwb rhedeg BE-Fit

Dechreuodd grŵp rhedeg newydd ym mis Mai 2023, fe wnaethom ariannu cwrs ac offer yr arweinwyr rhedeg. Mae dros 40 o bobl wedi ymuno ag aelodaeth fisol yn ardal Taf Bargoed, Merthyr.

Bydwagedd – Aqua

Mae bydwagedd ym Merthyr wedi cwblhau cwrs nofio dŵr ym mis Hydref 2023, ariannwyd ffi'r cwrs gennym ni. Mae sesiynau i fod i gael eu cynnal gyda mamau beichiog a mamau newydd yng nghanolfan hamdden Merthyr. Maen nhw'n cysylltu â Halo leisure ar hyn o bryd.

Pontio'r Bwlch

Rydym wedi cefnogi Pontio'r Bwlch (clwb ar ôl ysgol a gwyliau sy'n benodol i anabledd) i roi hwb i glwb chwaraeon wythnosol newydd. Cawsant eu cefnogi i gael gafael ar gyllid ac mae Merthyr Heini (Active Merthyr yn Saesneg) yn cefnogi drwy gydlynw gweithgareddau wythnosol.

Diwrnod Rhoi a Phrofi Chwaraeon Anabledd

Ym mis Chwefror 24 cynhaliodd Merthyr Heini ddiwrnod i roi cynnig arni mewn partneriaeth â Chwaraeon Anabledd Cymru. Cefnogwyd y digwyddiad gan ddeg o ddarparwr lleol o Ferthyr a phob un ohonynt yng cynnig darpariaeth gynhwysol leol. Llwyddodd trigolion lleol i ddod i roi cynnig ar gyfleoedd a gwelodd 3 chlwb aelodau newydd o ganlyniad.

Cymraeg

Isod ceir gwybodaeth am ychydig o'r gwaith allweddol a gynhaliwyd i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg. Gellir gweld manylion llawn yr holl gyflawniadau ar gyfer y cyfnod hwn yn Adroddiad Monitro Blynyddol y Cyngor ar gyfer 2023-2024.

Digwyddiad Cymunedol Addysg Cyfrwng Cymraeg

Ar Ebrill 18, 2023, cynhaliwyd digwyddiad hyrwyddo cymunedol yn y Parth Chwarae yn Trago Mills. Y nod oedd hyrwyddo addysg Gymraeg a chynyddu nifer y plant sy'n trosglwyddo o Gylchoedd Meithrin i Addysg Gymraeg. Roedd Dysgu Cymraeg Morgannwg yn bresennol i ddarparu a hyrwyddo gwybodaeth i rieni am gyrsiau Cymraeg i oedolion a

gynhelir ym Merthyr. Arweiniwyd y digwyddiad hwn gan yr Awdurdod Lleol ac fe'i drefnwyf ar y cyd â'r Mudiad Meithrin, Dysgu Cymraeg Morgannwg ac Addysg Gymunedol i Oedolion. Roedd athrawon o Ysgol Gynradd Gymraeg Santes Tudful a Rhyd-y-Grug hefyd yn bresennol ac yn siarad gyda darpar rieni am unrhyw ymholiadau oedd ganddynt am Addysg Gymraeg. Darparwyd gweithgareddau i blant gan swyddog Ti a Fi y Cyngor.

Eisteddfod yr Urdd 2023

Cynhaliwyd Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd ym mis Mai 2023 yn Llanymddyfri, Sir Gaerfyrddin. Ym mis Mai 2023 cyrhaeddodd Ysgol Gynradd Gymraeg Santes Tudful, Ysgol y Graig, Ysgol Gellifaelog, Ysgol Uwchradd Pen y Dre ac Afon Taf Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd. Llwyddodd Ysgol Gynradd Gymraeg Santes Tudful i ddod yn drydydd mewn tair cystadleuaeth.

Diwrnod Shwmae Su'mae

Cynhaliwyd digwyddiad blynyddol Diwrnod Shwmae Su'mae ar Hydref y 13^{eg}, 2023, ym Mharc Cyfarthfa. Hon oedd pumed flwyddyn y digwyddiad blynyddol. Mae ymateb Merthyr Tudful i'r digwyddiad cenedlaethol hwn yn parhau i ddatblygu bob blwyddyn ac mae'n hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar gyfer plant, oedolion ac o fewn cymuned Merthyr Tudful. Mae'n annog pobl i ddefnyddio'r Gymraeg yn achlysurol a dysgu'r iaith. Cymerodd saith ysgol o Ferthyr Tudful ran drwy berfformio amrywiaeth o eitemau. Cynhaliwyd sesiwn holi ac ateb gyda Swyddog Polisi'r Gymraeg o Undeb Rygbi Cymru. Fe wnaethant ddarparu sesiwn ar sut mae'r iaith yn cael ei datblygu a'i gweithredu o fewn Undeb Rygbi Cymru. I agor y digwyddiad, darparodd Efa Gruffudd Jones, Comisiynydd y Gymraeg, anerchiad ar sut mae'r iaith yn cael ei defnyddio ym Merthyr Tudful. Roedd busnesau Cymraeg hefyd yn bresennol yn gwerthu eu cynnyrch.

Roedd cynnydd o 5 busnes o'i gymharu â'r adeg y cynhaliwyd y digwyddiad yn 2022. Roedd partneriaid Cymraeg yn cynnwys RhAG, Dysgu Cymraeg Morgannwg, Coleg Merthyr Tudful, Menter Iaith Merthyr Tudful a Chanolfan Soar. Roedd y Tîm Ysgolion Bro'n hyrwyddo'r ystod o wasanaethau a gweithgareddau y maent yn eu cynnig i deuluoedd a'r gymuned. Roedd gweithgareddau fel paentio wynebâu Cymraeg a gwneud balŵns ar gael i blant ac roedd cwmni plant Cymraeg o'r enw 'Do Re Mi' yn darparu sesiwn adloniant o ganu i blant rhwng tair ac un ar ddeg mlwydd oed. Roedd Cerddorfa Ieuencid Merthyr Tudful yn bresennol am y tro cyntaf yn darparu eitemau cerddorol. Y digwyddiad hwn oedd y digwyddiad mwyaf a gynhaliwyd hyd yma gyda thua 500 o bobl yn bresennol.

Dysgu Cymraeg Morgannwg

Mae'r Cyngor yn parhau i weithio mewn partneriaeth â Dysgu Cymraeg Morgannwg i ddarparu cyfleoedd hyfforddi yn y gweithle i staff a Chynghorwyr. Mae hwn yn cynnwys ymgyrch hyrwyddo barhaus i annog staff a Chynghorwyr i ymgymryd â chyfleoedd hyfforddi Cymraeg drwy sesiynau galw heibio, trwy Fewnrwyd y Cyngor, drwy e-bost, a sesiynau bach i'w profi. Bu yno gyrsiau ar-lein a dysgu wyneb yn wyneb hefyd.

Ar hyn o bryd mae gan y Cyngor aelodau o staff sy'n dysgu Cymraeg yn y gweithle yn amrywio o Lefel Mynediad i Lefel 1 a 2 Canolradd a rhai ar Lefel Uwch. Gan weithio mewn partneriaeth â Dysgu Cymraeg Morgannwg, rydym hefyd yn parhau i ddarparu cyfleoedd cymdeithasol parhaus i ddysgwyr wrando ac ymarfer gan ddefnyddio'r Gymraeg. Yn flaenorol, mae dysgwyr y Cyngor wedi cynorthwyo Dysgu Cymraeg Morgannwg i farchnata cyrsiau ac yn cynnig unrhyw gymorth i hyrwyddo'r Gymraeg ledled y Fwrdeistref Sirol. Mae hybiau dysgu cymunedol hefyd wedi'u sefydlu yn ysgolion Pen y Dre, Ysgol Rhyd y Grug ac

Ysgol Santes Tudful, gan ddarparu cyfleoedd i'r gweithlu addysg, gweithlu'r cyngor, a chymuned Merthyr Tudful allu dysgu Cymraeg.

Siarter Iaith

Ym mis Ebrill 2023, ysgol Coed-y-Dderwen oedd yr Ysgol Gynradd Cyfrwng Saesneg gyntaf ym Merthyr Tudful i ennill Gwobr Arian Siarter Iaith. Menter Llywodraeth Cymru yw'r Siarter Iaith sy'n annog ysgolion i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg, gwella sgiliau ac ysbrydoli plant i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob agwedd ar eu bywydau. Mae'r Siarter yn darparu fframwaith i ysgolion ei ddilyn er mwyn cyflawni'r dyfarniad ar dair lefel bosibl; Efydd, arian neu aur.

Gwasanaethau Cymorth Tai

Yn 2023-2024, parhaodd gwasanaethau cymorth tai i ddarparu cymorth a chymorth hanfodol i'r rhai sydd ei angen, er mwyn atal a lliniaru digartrefedd. Mae'r galw am wasanaethau digartrefedd adweithiol fel ein 24 llety â chymorth staff i'r rhai na fyddai ganddynt unrhyw ddewis arall na chysgu ar y stryd yn parhau i gynyddu. Mae mwy o alw o hyd nag y gallwn ei ddarparu yn ein hosteli a'n llety â chymorth, sy'n golygu bod rhai pobl agored i niwed yn dal i fyw mewn llety gwely a brecwast anaddas dros dro. Mae grantiau cymorth tai yn ariannu staff cymorth medrus i weithio gyda'r unigolion hyn yn eu llety dros dro, mynd i'r afael ag achosion digartrefedd, adeiladu gwytnwch, a'u paratoi ar gyfer byw'n annibynnol unwaith y bydd opsiynau tai tymor hwy addas ar gael.

Agorodd Marsh House i ddarparu 22 uned en-suite o lety gyda chefnogaeth 24 awr yn ogystal â mannau cymunedol a mannau ar gyfer sesiynau cymorth i fynd i'r afael â rhwystrau i fyw'n annibynnol. Roedd angen dybryd am y ddarpariaeth hon i leihau ein dibyniaeth ar lety gwely a brecwast a lleihau'r effaith negyddol y mae defnydd tymor hir gwely a brecwast yn ei chael ar y rhai sy'n byw ynddo. Mae ein hostel i Bobl Ifanc wedi'i hadleoli i gefn adeilad Marsh House. Mae hwn yn darparu 10 uned o lety en-suite, mannau cymunedol, a mannau hyfforddi i bobl ifanc 16+ oed sydd ag anghenion tai.

Mae fflatiau Pen-y-Dre bellach yn ei ail flwyddyn o weithredu, gan ddarparu 5 fflat hunangynhwysol i bobl ifanc, (y rhai sy'n gadael gofal yn bennaf) gyda gweithwyr cymorth ar y safle i'w cefnogi i astudio, hyfforddi, gwirfoddoli a pharatoi ar gyfer byw'n annibynnol.

Roedd y Grant Cymorth Tai wedi ariannu cymorth arnofiol ar gyfer anghenion defnyddwyr gwasanaeth penodol yn ogystal â chefnogaeth gyffredinol i gynnal tenantiaethau yn parhau i gael eu darparu ar draws y Fwrdeistref Sirol. Roedd hwn yn cynnwys darpariaeth arbenigol ar gyfer y rhai sydd â hanes o droseddu, pobl ifanc, pobl hŷn, y rhai ag anghenion iechyd meddwl, dibyniaethau ar sylweddau a phobl ag anabledau.

Cafodd gwasanaeth cymorth arbenigol newydd i'r rhai sy'n ailsefydlu ym Merthyr Tudful ei dreialu ar ddiwedd 23-24 a bydd yn cael ei ymestyn i 24-25. Mae'r cynllun yn darparu gweithwyr ailsefydlu cartref arbenigol i gefnogi aelwydydd sy'n ffoi o'r rhyfel yn yr Wcráin yn bennaf. Cefnogwyd 20 teulu yn ystod 23-24.

Ar hyn o bryd mae cynllun newydd i gefnogi pobl ag anabledau corfforol a cholled synhwyraidd yn cael ei ddatblygu mewn partneriaeth â'n hadran Gwasanaethau Cymdeithasol er mwyn sicrhau y gallwn gefnogi pobl yn y ffordd orau i gael mynediad i'r tai sydd eu hangen arnynt er mwyn parhau i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain neu eiddo eraill sydd wedi'u haddasu'n arbennig am gyfnod hirach - gobeithiwn y bydd hwn yn weithredol yn ystod 24-25.

Yn ystod 2023-24 rydym wedi parhau i wneud newidiadau a gwelliannau i'r ffordd yr ydym yn comisiynu, gan sicrhau bod hyfforddiant mewn perthynas ag anghenion pobl LHDTC+ yn cael ei gynnal gan ein holl staff cymorth sy'n gweithio ar draws ein gwasanaethau cymorth tai. Mae'r gofyniad hwn bellach yn rhan o'n contractau sylfaenol a bydd yn cael ei gyflwyno wrth i gontractau gael eu hadnewyddu. Rydym hefyd yn edrych ar y ffordd yr ydym yn casglu data ynghylch rhyw a chyfeiriadedd rhywiol a fydd yn ein cynorthwyo gyda phenderfyniadau comisiynu yn y dyfodol.

Mae'r swm cyfyngedig o dai addas a fforddiadwy yn y Fwrdeistref Sirol yn parhau i gyflwyno heriau i'r rhai sy'n symud ymlaen o lety â chymorth. Rydym yn rhagweld, drwy'r Rhaglen Cymorth Tai a gyda chefnogaeth barhaus Llywodraeth Cymru, y gallwn wella ymhellach ein cynnig o lety â chymorth, llety addas i symud ymlaen iddo, ac ailgartrefu'n gyflym i'r rhai sydd ei angen.

Thema: Gwasanaethau hygryrch

Amcan: Deall a chael gwared ar y rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth ddefnyddio ein gwasanaethau

Mae mwy o wasanaethau'n cael eu cyrchu'n ddigidol sy'n caniatáu i ddinasyddion ymgysylltu'n well, eu grymuso ac sy'n ein galluogi i gyrraedd mwy o bobl. Fodd bynnag, mae angen i ni ystyried mecanweithiau ar gyfer cyrraedd pob aelod o'r gymuned. Sicrhau bod fformatau darllenadwy clir ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth a sicrhau bod mynediad digidol yn briodol ac yn cwmpasu'r holl anghenion lle bynnag y bo modd.

Hygyrchedd

Mae hygyrchedd digidol yn broses hanfodol sy'n sicrhau bod pawb yn gallu defnyddio pob cynnyrch digidol, gan gynnwys gwefannau, apiau symudol, dogfennau ac offer ar-lein, waeth beth yw unrhyw namau sydd ganddynt. Mae'n hanfodol er mwyn sicrhau y gall pob defnyddiwr gyrchu'r un wybodaeth ar-lein, hyrwyddo cynwysoldeb a dileu rhwystrau.

Fel Awdurdod Lleol, ein cyfrifoldeb ni yw gwneud ein cynnwys ar y we a dylunio ein gwefan mewn ffordd sy'n yn hawdd ei ddefnyddio ac sy'n syml fel y gall y rhan fwyaf o bobl ei lywio a'i ddefnyddio heb fod angen addasiadau. Fodd bynnag, mae'r un mor bwysig bod ein gwefan yn cefnogi'r rhai sydd angen addasiadau oherwydd namau amrywiol, megis nam ar y golwg, anawsterau echddygol, namau gwybyddol, anableddau dysgu, byddardod, neu nam ar eu clyw. Mae'r ymrwymiad hwn yn ymestyn i sicrhau bod ein hasedau digidol yn hygryrch nid yn unig i bobl ag anableddau ond hefyd i grwpiau eraill, gan gynnwys unigolion hŷn.

Dros y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi ymrwymo i sicrhau ein bod yn gwneud ein gwasanaethau'n fwy hygryrch, a sicrhau bod gennym adnoddau pwrpasol i annog eraill i ysgrifennu dogfennau mwy hygryrch, defnyddio iaith fwy hygryrch a chael gwared ar rwystrau i bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau. Rydym yn ymrwymo i gydymffurfio â'r Rheoliadau Hygyrchedd.

Rydym wedi parhau i ychwanegu at ein tudalen cyfeirio ar ein mewnrwyd i ddarparu gwybodaeth i staff, dolenni hyfforddi, a chanllawiau 'sut i' ar gyfer creu dogfennau hygryrch.

Yn dilyn cyflwyno ein meddalwedd Silktide, rydym wedi bod yn gwella hygyrchedd ein gwefan gorfforaethol. Mae Silktide yn becyn meddalwedd a ddefnyddir i helpu i nodi a chywiro materion ar ein gwefan gorfforaethol, gan gynnwys camgymeriadau sillafu a gramadeg, cydymffurfiaeth hygyrchedd, a dogfennau anstrwythuredig. Mae hwn yn ein galluogi ni i wirio ein cynnwys ar y wefan gorfforaethol yn fwy effeithlon. Ers ei weithredu yn 2022, rydym wedi gweld ein sgôr yn cynyddu o 40% i 100%, gyda gwefan gorfforaethol Cyngor Bwrdeistref Sirol Mertyr Tudful yn dal i gael ei rhestru fel un 1af ar y cyd allan o holl wefannau'r Deyrnas Unedig a brofwyd am hygyrchedd.

Mae hyfforddiant wedi'i ddosbarthu a'i gyfeirio at staff i wella dealltwriaeth a gallu. Nod yr hyfforddiant yw gwella sut rydym yn creu dogfennau ar gyfer pobl ag anableddau dysgu gan sicrhau bod ganddynt hawl i wybodaeth y gallant ei deall fel y gallant wneud dewisiadau gwybodus, codi llais a chymryd rhan yn eu cymunedau.

Fe wnaethom adolygu'r data o'r bar offer *Recite Me* ar wefan gorfforaethol neu barthau corfforaethol a pharthau eraill, sydd i fod i gael ei adnewyddu ym mis Mehefin 2024. Mae'r bar offer *Recite Me* wedi bod yn ychwanegiad cadarnhaol a chroesawgar, gan wneud y wefan yn gynhwysol yn ddigidol trwy ganiatáu i ymwelwyr addasu'r cynnwys fel y gallant ei gyrchu a'i ddefnyddio mewn ffyrdd sy'n gweithio orau iddynt. Mae'r adnodd wedi llwyddo i

gynyddu ymgysylltiad drwy gefnogi pobl sydd ag anghenion ychwanegol, a'r rhai sydd angen ieithoedd heblaw Cymraeg neu Saesneg.

Mae'r bar offer *Recite Me* wedi'i rannu'n bedwar prif faes: darlennydd sgrin, cyfieithu, steilio a darllen. Mae pob swyddogaeth yn cefnogi ystod eang o anableddau i gynorthwyo defnyddioldeb gwefannau ac adlewyrchu anghenion ein cymunedau. Ers ei lansio ar ein gwefan ym mis Medi 2022, y cliciau nodwedd mwyaf poblogaidd ar hyn o bryd yw'r darlennydd sgrin a'r offer cyfieithu.

Rydym yn dadansoddi'r data o'r bar offer ymhellach i roi achos at ei gilydd i adnewyddu'r cytundeb hwn yn 2024.

Mae strategaeth ddigidol wrthi'n cael ei datblygu ar hyn o bryd a fydd yn cyd-fynd â blaenoriaethau lleol a Strategaeth Ddigidol Llywodraeth Cymru, sy'n pwysleisio cynhwysiant digidol, seilwaith, gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar ddata, a datblygu sgiliau. Mae'r strategaeth ddigidol yn laslun blaengar sydd wedi'i gynllunio i foderneiddio gwasanaethau'r cyngor, gwella effeithlonrwydd gweithredol, a darparu profiad digidol di-dor i breswylwyr. Y weledigaeth yw creu Merthyr Tudful sydd â chysylltiad digidol, lle mae gwasanaethau'r cyngor yn hygyrch, yn effeithlon ac wedi'u cynllunio o amgylch anghenion ein preswylwyr.

Yr amcanion allweddol o fewn y strategaeth ddigidol ddrafft yw;

- **Effeithlonrwydd Gwasanaeth a Hygyrchedd:** Symleiddio gweithrediadau a lleihau tasgau â llaw, gan sicrhau bod gwasanaethau hanfodol yn hygyrch i bob dinesydd ar-lein.
- **Integreiddio Strategol a Phartneriaethau:** Cryfhau'r aliniad rhwng mentrau digidol ac amcanion corfforaethol y Cyngor tra'n cydweithio â phartneriaid rhanbarthol ac yn cyd-fynd â chwe thema ddigidol Llywodraeth Cymru.
- **Cynllunio Adnoddau ac Effaith:** Blaenoriaethu cyllid cynaliadwy, dyrannu adnoddau'n effeithiol, a gweithredu metrigau perfformiad clir i fesur llwyddiant a gwelliant parhaus.
- **Dysgu ac Addasu Systematig:** Meithrin diwylliant o ddysgu drwy adolygu canlyniadau'r prosiect, addasu mentrau yn seiliedig ar adborth dinasyddion, a rhannu gwersi ar draws adrannau.

Trwy fentrau strwythuredig fel awtomeiddio prosesau, integreiddio gwell data, a seiberddiogelwch cadarn, nod Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yw dod yn gyngor digidol aeddfed sy'n diwallu anghenion esblygol ei gymuned wrth gefnogi nodau trawsnewid digidol cenedlaethol Cymru.

Am ragor o fanylion am ein hymdrechion a'n cynnydd hygyrchedd, cyfeiriwch at Ddatganiad Hygyrchedd Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful sydd ar gael ar wefan y Cyngor. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod ein presenoldeb digidol yn hygyrch i bawb, a byddwn yn parhau i weithio tuag at y nod hwn.

Mae'r Cyngor o'r farn ei bod yn hanfodol bod pob sefydliad sy'n dymuno darparu nwyddau neu wasanaethau ar ei ran yn gallu dangos bod pob cam rhesymol ac ymarferol yn cael eu cymryd i ganiatáu mynediad cyfartal a thriniaeth gyfartal mewn cyflogaeth, darparu gwasanaethau a hyfforddiant i bawb.

Mae'r Cyngor yn defnyddio'r Ddogfen Gaffael Sengl (SPD yw'r talfyriad Saesneg) wedi'i chyfuno â chwestiynau priodol am gymwysterau cyflenwyr ac mae wedi ychwanegu ei gwestiynau penodol ei hun sy'n gysylltiedig â chydraddoldeb iddo. Mae templed safonol Gwahoddiad i Dendro (ITT yw'r talfyriad Saesneg) y Cyngor yn cynnwys datganiad cydraddoldeb penodol gan gynnwys cymalau o fewn y cytundeb sy'n ymwneud â Deddf Cydraddoldeb 2010 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Ychwanegir cymalau cydraddoldeb a'r Gymraeg i'w thelerau ac amodau safonol ar gyfer cytundebau pan fo angen.

Mae'r Cyngor yn sail i egwyddorion Datganiad Polisi Caffael Cymru 2021 (WPPS yw'r talfyriad Saesneg) a'i ddeg prif thema trwy strategaeth gaffael addas i'r diben sy'n darparu cyfeiriad strategol a chydlynu i gydymffurfio â blaenoriaethau corfforaethol a Chyswllt Datganiad Polisi Caffael Cymru. Mae Datganiad Polisi Caffael Cymru yn cynnwys themâu megis Effeithiau Economaidd, Cymdeithasol ac Amgylcheddol, Buddion Cymunedol a Chystadleuaeth Agored, hygyrch.

Mae elfennau Cydraddoldeb a Chymraeg y Broses Gaffael mewn perthynas â Thendro a Cheisiadau am Ddogfennau Dyfyniad wedi cael eu hadolygu yn unol â Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010, (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r dogfennau hyn yn cefnogi'r Cyngor i sicrhau bod pob cyflenwr trydydd parti yn cydymffurfio â'r gofynion hyn, lle bo'n berthnasol, i natur a'r math o nwyddau a gwasanaethau sy'n cael eu darparu ar ei ran.

Mae'r Cyngor yn llofnodwr Cod Ymarfer Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi. Mae Caethwasiaeth Fodern, Rhestr Ddu ac Arferion Cyflogaeth wedi'u hymgorffori yn yr holiaduron cam cyn-gymhwyso/dethol ar gyfer pob gweithgaredd tendro cymwys.

Tendrau'r Gymraeg

Yn unol â'n darpariaethau ar gyfer cydraddoldeb a'r Gymraeg, ni fydd y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Os derbynnir cais am ddogfen dendro Gymraeg yn ystod proses dendro, bydd y broses yn cael ei gohirio i ganiatáu amser i'w chyfieithu. Unwaith y derbynnir y dogfenau wedi'u cyfieithu, bydd y dogfenau wedi'u cyfieithu yn cael eu cyfleu a bydd y broses yn dechrau gydag ychwanegu nifer y diwrnodau a gymerodd i greu'r cyfieithiad, gan sicrhau nad oes unrhyw fudd ychwanegol i'r tendrwyr hynny sy'n defnyddio'r fersiwn Saesneg o'r Gwahoddiad i Dendro (a'r dogfennau ategol).

Datganiad Caethwasiaeth Modern

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cydnabod bod ganddo gyfrifoldeb fel cyflogwr a chaffaelwr/comisiynydd gwasanaethau i sicrhau nad yw caethwasiaeth a masnachu pobl yn bodoli o fewn ei gadwyni cyflenwi nac mewn unrhyw ran o'i fusnes ei hun.

Ym mis Chwefror 2023, cyhoeddwyd ein Datganiad Caethwasiaeth Fodern gyntaf i ddangos ein hymrwymiad cyhoeddus i chwarae ein rhan gydweithredol wrth leihau caethwasiaeth fodern a masnachu pobl, gan gynnwys trwy weithio mewn partneriaeth effeithiol (atal, adnabod, codi ymwybyddiaeth, rhannu gwybodaeth a gorfodi).

Mae'r datganiad yn tynnu sylw at y camau a gymerwn i sicrhau bod ein cyflenwyr yn cadw at y safonau moeseg uchaf.

Mae'r datganiad yn cwmpasu cyfnod o 12 mis ac mae'n cael ei adolygu/diweddaru bob blwyddyn os oes angen.

Gellir gweld datganiad Caethwasiaeth Fodern Cyngor Bwrdesitref Sirol Merthyr Tudful ar wefan y Cyngor.

Caffael

Mae'r Cyngor o'r farn ei bod yn hanfodol bod pob sefydliad sy'n dymuno darparu nwyddau neu wasanaethau ar ei ran yn gallu dangos bod pob cam rhesymol ac ymarferol yn cael eu cymryd i ganiatáu mynediad cyfartal a thriniaeth gyfartal mewn cyflogaeth, darparu gwasanaethau a hyfforddiant i bawb.

Mae'r Cyngor yn defnyddio'r Ddogfen Gaffael Sengl (SPD) wedi'i chyfuno â chwestiynau priodol am gymwysterau cyflenwyr ac mae wedi ychwanegu ei gwestiynau penodol ei hun sy'n gysylltiedig â chydraddoldeb iddo. Mae templed safonol Gwahoddiad i Dendro (ITT) y Cyngor yn cynnwys datganiad cydraddoldeb penodol gan gynnwys cymalau contract sy'n ymwneud â Deddf Cydraddoldeb 2010 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Ychwanegir cymalau cydraddoldeb a'r Gymraeg i'w thelerau ac amodau safonol ar gyfer contractau pan fo angen.

Mae'r Cyngor yn sail i egwyddorion Datganiad Polisi Caffael Cymru 2021 (WPPS) a'i ddeg prif thema trwy strategaeth gaffael addas i'r diben sy'n darparu cyfeiriad strategol a chydlynu i gydymffurfio â blaenoriaethau corfforaethol a Chyswllt y WPPS. Mae'r WPPS yn cynnwys themâu fel Effeithiau Economaidd, Cymdeithasol ac Amgylcheddol, Buddion Cymunedol a Chystadleuaeth Agored, Hygyrch.

Mae elfennau Cydraddoldeb a Chymraeg y Broses Gaffael mewn perthynas â Thendro a Cheisiadau am Ddogfennau Dyfyniad wedi cael eu hadolygu yn unol â Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010, (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r dogfennau hyn yn cefnogi'r Cyngor i sicrhau bod pob cyflenwr trydydd parti yn cydymffurfio â'r gofynion hyn, lle bo'n berthnasol, i natur a'r math o nwyddau a gwasanaethau sy'n cael eu darparu ar ei ran.

Mae'r Cyngor yn llofnodwr Cod Ymarfer Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi. Mae Caethwasiaeth Fodern, Rhestr Ddu ac Arferion Cyflogaeth wedi'u hymgorffori yn yr holiaduron cam cyn-gymhwyso/dethol ar gyfer pob gweithgaredd tendro cymwys.

Tendrau'r Gymraeg

Yn unol â'n darpariaethau ar gyfer cydraddoldeb a'r Gymraeg, ni fydd y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Os derbynnir cais am ddogfen dendro Gymraeg yn ystod proses dendro, bydd y broses yn cael ei gohirio i ganiatáu amser i gyfieithu. Unwaith y derbynnir y ddogfen (au) wedi'u cyfieithu, bydd y ddogfen (au) wedi'u cyfieithu yn cael eu cyfleu a bydd y broses yn dechrau gydag ychwanegu nifer y diwrnodau a gymerodd i greu'r cyfieithiad, gan sicrhau nad oes unrhyw fudd ychwanegol i'r tendrwyr hynny sy'n defnyddio'r fersiwn Saesneg o'r ITT (a'r dogfennau ategol).

Datganiad Caethwasiaeth Modern

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cydnabod bod ganddo gyfrifoldeb fel cyflogwr a chaffaelwr/comisiynydd gwasanaethau i sicrhau nad yw caethwasiaeth a masnachu pobl yn bodoli o fewn ei gadwyni cyflenwi nac mewn unrhyw ran o'i fusnes ei hun.

Ym mis Chwefror 2023, cyhoeddwyd ein Datganiad Caethwasiaeth Fodern gyntaf i ddangos ein hymrwymiad cyhoeddus i chwarae ein rhan gydweithredol wrth leihau caethwasiaeth fodern a masnachu pobl, gan gynnwys trwy weithio mewn partneriaeth effeithiol (atal, adnabod, codi ymwybyddiaeth, rhannu gwybodaeth a gorfodi).

Mae'r datganiad yn tynnu sylw at y camau a gymerwn i sicrhau bod ein cyflenwyr yn cadw at y safonau moeseg uchaf.

Mae'r datganiad yn cwmpasu cyfnod o 12 mis ac mae'n cael ei adolygu/diweddaru bob blwyddyn os oes angen.

Gellir gweld datganiad Caethwasiaeth Fodern CBSMT ar wefan y Cyngor.

Data'r Gweithlu

Mae data'n hanfodol er mwyn sicrhau y gallwn fonitro tueddiadau, nodi meysydd i'w gwella ac asesu ble roeddem ni, ble rydym a lle hoffem fod.

Rydym wedi bod yn adolygu ein ffurflen fonitro cydraddoldeb i sicrhau ei bod yn adlewyrchu'r wybodaeth sydd ei hangen. Rydym hefyd wedi datblygu ffurflen fonitro cydraddoldeb ar gyfer ymgynghoriadau ac ymarferion ymgysylltu i sicrhau ein bod yn derbyn sampl gynrychioliadol o ymatebion, ac i sicrhau ein bod yn clywed barn a phrofiadau byw ein cymunedau.

Fel rhan o hyn, rydym hefyd yn adolygu monitro data mewnol a sut y gallwn nodi'r ffordd orau o nodi lle y gallai fod angen gwneud gwelliannau. Rydym yn annog staff i gwblhau'r data hwn ac yn hyrwyddo bod y data hwn yn cael ei ddefnyddio nid yn unig yn unol â'n dyletswyddau ond i sicrhau ein bod yn darparu'r gwasanaethau gorau y gallwn i'n gweithlu.

Mae'r wybodaeth isod yn dangos data'r gweithlu ar Fawrth 31^{ain} 2024.

Data Staff Cyffredinol

Staff cyflogedig yn y Cyngor ar Fawrth 31^{ain} 2024

Nifer y staff yn y swydd = 2471, y mae:

Parhaol	Tymor Penodol	Llawnd Amser	Rhan Amser
1961	510	1552	919

Oed

16-34	35-54	55-64	65+	CYFANSWM
567	1358	476	70	2471

Anabledd

Byddar/drwm ei glyw	Anawsterau lechyd Meddwl	Nam symudedd	Nam Dysgu	Salwch hirsefydlog	Nam ar y golwg
12	10	6	6	46	6

Arall	Dim anabledd	Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	CYFANSWM
39	2247	99	2471

Rhyw

Gwryw	Benyw	CYFANSWM
630	1841	2471

Cyfeiriadedd rhywiol

Dynes hoyw / lesbiaidd	Dyn hoyw	Deurywiol	Heterorywiol	Arall	Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	CYFANSWM
23	19	14	2296	5	114	2471

Crefydd

Cristnogaeth	Dim crefydd	Bwdhaeth	Iddewiaeth	Islamaidd	Hindŵaeth	ARALL	Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	CYFANSWM
624	1315	7	1	5	0	162	357	2471

Ethnigrwydd

Gwyn Prydeinig	Gwyn/Arall	Asiaidd	Y Caribî Du	Du Arall	Ras gymysg	Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	CYFANSWM
2275	37	8	1	1	3	146	2471

71

Iaith Gyntaf

Saesneg	Cymreig	Arabeg	Pwylaidd	Almaenig	Portiwgalaidd	Ffrengig	Hwngaraidd	Romanaidd
1848	36	1	12	1	2	1	1	1
Sbaenaidd	Ffilipino	Thai	Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys			Wrdw	CYFANSWM	
2	1	2	534			1	2443	

Proffil Pobl - Cyflog

Cyflog	Pob aelod o staff			
	Gwryw		Benyw	
	Llawm Amser	Rhan Amser	Llawm Amser	Rhan Amser
£0 - £4,999	0	16	0	314
£5,000 - £9,999	1	25	0	195
£10,000 - £14,999	13	16	2	215
£15,000 - £19,999	20	15	156	174
£20,000 - £24,999	108	1	154	104
£25,000 - £29,999	134	22	136	47
£30,000 - £39,999	90	3	158	39
£40,000 - £49,999	119	2	292	8
£50,000 - £59,999	16	0	33	1
£60,000 - £69,999	12	0	16	1
£70,000+	18	0	18	0
Cyfrifwyd: Cyfanswm y cyflogau	531	100	965	1098

DS - Mae'r ffigurau'n cynnwys staff sydd â swyddi lluosog = 2694 SWYDDI DAN FEDDIANT

Cyfanswm Swyddi a hysbysebwyd Mawrth 31^{ain} 2023 = 378

Cyfanswm Dim Ceisiadau Swydd Mawrth 31^{ain} 2023 = 2195

Cyfanswm Dim Ceisiadau Ar-lein = 2039

O ran nifer y staff a wnaeth gais am swydd yn fewnol yn y Cyngor, derbyniom 354 o geisiadau mewnol yr oedd 71 ohonynt yn Ddynion a 283 yn Benyw.

O ran ymgeiswyr allanol, derbyniodd y Cyngor 1805 o geisiadau allanol yr oedd 534 ohonynt yn Wryw a 1271 yn Benyw.

O ran Ceisiadau Asiantaeth, derbyniodd y cyngor 36 o geisiadau, gyda 15 ohonynt yn ddynion a 21 yn fenywod.

	Nifer y gweithwyr sy'n ymwneud â gweithdrefn gwyno				
Nodweddion Gwarchodedig	Fel yr achwynydd	Person y gwnaed cwyn yn ei erbyn	Nifer y gweithwyr sy'n destun gweithdrefnau disgyblu	Nifer y gweithwyr sydd wedi gadael yr Awdurdod Lleol	Nifer y staff sy'n cymryd absenoldeb mamolaeth
Oed	4	4	7	275	115
16-34	1	0	1	55	60
35-54	2	1	4	180	55
55-64	1	3	2	25	0
65+	0	0	0	15	0
Rhyw					
Gwryw	3	4	4	80	0
Benyw	1	0	3	95	115
Anabledd					
Anabl	1	0	0	0	0
Pobl nad ydynt yn anabl	3	4	5	200	70
Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	0	0	2	75	45
Cyfeiriadedd rhywiol					
Heterorywiol	4	4	7	150	105
Lesbiaidd/hoyw	0	0	0	0	0
Bi-Rhywiol	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	125	10
Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	0	0	0	0	0
Grŵp ethnig					
Cymraeg/Saesneg/Saesneg	4	4	7	0	103

Gwyn Arall	0	0	0	0	0
Asiaidd	0	0	0	0	0
Affricanaidd Du	0	0	0	0	0
Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	0	0	0	0	12
Crefydd neu gred					
Dim crefydd	0	0	0	15	20
Cristnogaeth (pob enwad)	1	2	3	40	35
Islamaidd	0	0	0	0	0
Bwdhaeth	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	0	0
Gwell peidio ag ateb/Ddim yn hysbys	3	2	4	70	60

Thema: Rhyw/Cyflog cyfartal

Amcan: Sicrhau tegwch cyflog ar draws Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Rhyw / Cyflog Cyfartal

Fel Cyngor, mae'n ofynnol i ni ystyried unrhyw wahaniaethau cyflog sy'n bodoli ac i nodi amcan a fydd yn mynd i'r afael ag unrhyw wahaniaeth a nodwyd, gan gynnwys adrodd ar y bwlch cyflog rhwng y rhywiau.

Yn genedlaethol er bod systemau cyflog yn bwysig wrth bennu tegwch cyflog, mae sawl mater arall sy'n berthnasol wrth benderfynu pa fenywod a dynion sy'n cael eu talu.

Mae'r rhain yn cynnwys arwahanu galwedigaethol; argaeledd gwaith llawn/rhan-amser mewn gwahanol grwpiau galwedigaethol, e.e. mae rolau swydd ar gyflogau is yn rhan-amser yn bennaf tra bod rolau uwch ar gyflogau uwch yn bennaf llawn amser; argaeledd polisïau a chefnogaeth a diwylliant sefydliadol sy'n addas i deuluoedd.

Mae adrodd ar hyn yn ein helpu i ddeall maint ac achosion unrhyw fylchau cyflog rhwng y rhywiau ac unrhyw faterion y mae angen mynd i'r afael â nhw. Mae hefyd yn fesur i ddangos y gwahaniaeth sydd rhwng cyflog menywod a dynion.

Mae'r Cyngor yn ymgymryd ag adroddiadau rheolaidd ar y bwlch cyflog rhwng y rhywiau. Gwerthusir pob swydd gan ddefnyddio cynllun Gwerthuso Swyddi Cyngor Taleithiol Llundain Fwyaf (ac eithrio Penaethiaid Gwasanaeth sy'n cael eu prosesu drwy Gynllun y Gelli). Nid oes unrhyw wybodaeth bersonol am ddeiliad y swydd yn cael ei hystyried ar hyn o bryd. O ganlyniad, mae'r system raddio yn rhydd o unrhyw ragfarn anymwybodol. Mae'r graddau a'r mecanweithiau talu ychwanegol sydd ar waith yn y Cyngor yn cael eu darparu ar sail niwtral o ran rhywedd. Felly, nid oes anghysondebau amlwg rhwng rhyweddau yn ystod yr adroddiad.

Nid oes unrhyw anghydraddoldeb o ran cyflog a nodwyd yn y Cyngor. Caiff pob swydd ei sgorio'n deg ac yn gyson yn unol â chynllun Cyngor Taleithiol Llundain Fwyaf. Mae ein polisïau a'n gweithdrefnau yn cael eu monitro a'u hadolygu'n barhaus i sicrhau nad oes unrhyw rwystrau cudd neu ganfyddedig. Yn hanesyddol, cynhaliodd y Cyngor, ynghyd ag Undebau Llafur, lawer o waith gyda gweithredu statws sengl a'r asgwrn cefn cyflog newydd.

Ym mis Mawrth 2023, 0% yw'r bwlch cyflog canolrifol rhwng y rhywiau, felly mae dynion yng Nghyngor Bwrdesitref Sirol Merthyr Tudful yn cael eu talu 0% yn fwy na menywod, sy'n golygu am bob £1 y mae dyn yn ei ennill, mae menyw yn ennill £1.

Adolygu ein Hamcanion Cydraddoldeb: Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024-2028

Fel rhan o'n dyletswyddau statudol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, i adolygu ein hamcanion cydraddoldeb o leiaf bob pedair blynedd, rydym wedi adolygu ein hamcanion cydraddoldeb, a gymeradwywyd ar yr 20^{fed} o Fawrth 2024.

Dechreuodd ymgysylltu mewnol ym mis Ebrill 2023 gyda dogfennaeth ymgynghori yn cael ei datblygu yn barod i ymgynghoriad cyhoeddus ddechrau ym mis Gorffennaf/Awst 2023. Roedd yr ymgynghoriad yn ymestyn dros haf 2023 ac yn dod i ben ym mis Rhagfyr 2023. Datblygwyd arolwg ar-lein, gan gynnwys gwybodaeth ategol a fersiynau hawdd eu deall o'r

ddau. Cynhaliwyd digwyddiadau wyneb yn wyneb mewn gwahanol leoliadau a gyda nifer o fforymau, gyda'r arolwg a'r ddogfennaeth yn cael eu hanfon at nifer o sefydliadau. Gellir dod o hyd i wybodaeth am yr ymgynghoriad manwl ym mhecyn ymgynghori'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol sydd ar y Mewnrwyd.

Yn ystod yr ymgynghoriad, buom yn ymgysylltu â grwpiau o bob nodwedd warchodedig, yn ddigidol ac wyneb yn wyneb.

Cawsom 223 o ymatebion i'r ymgynghoriad ar-lein.

Cawsom 288 o ymatebion yn yr ymgynghoriadau wyneb yn wyneb. Gwnaethom ymgysylltu â 41 o unigolion mewn pum fforwm a gynhaliwyd.

Cyfanswm y cyfranogwyr trwy gydol yr ymgynghoriad SEP oedd 552.

O'r rhai a ymatebodd i'r arolwg ar-lein; Roedd 137 yn breswylwyr, 53 yn aelodau o staff Cyngor Bwrdesitref Sirol Merthyr Tudful, 6 yn aelodau etholedig, 7 yn bobl fusnes a 2 yn cynrychioli'r trydydd sector.

Canlyniadau ymgynghori cyffredinol

YMATEBION CYFFREDINOL Cwblhaodd 552 o bobl yr arolwg ymgynghori				
AMCAN 1 Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad Roedd 92% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	AMCAN 2 Cydlyniant Cymunedol Roedd 94% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	AMCAN 3 Gweithlu Cynhwysol ac amrywiol Cytunodd 88.5% yr ymatebwyr â'r amcan hwn	AMCAN 4 Rhyw / Cyflog Cyfartal Roedd 93% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	AMCAN 5 Gwasanaethau hygrych Cytunodd 94.5% yr ymatebwyr â'r amcan hwn

Canlyniadau ymgynghori ar-lein

YMATEBION Cwblhaodd 223 o bobl yr arolwg ar-lein		GWELEDIGAETH CYDRADDOLDEB Roedd 84.3% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r weledigaeth		
AMCAN 1 Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad Cytunodd 86.55% yr ymatebwyr â'r amcan hwn	AMCAN 2 Cydlyniant Cymunedol Cytunodd 90.13% yr ymatebwyr â'r amcan hwn	AMCAN 3 Gweithlu Cynhwysol ac amrywiol Cytunodd 81.17% yr ymatebwyr â'r amcan hwn	AMCAN 4 Rhyw / Cyflog Cyfartal Cytunodd 88.34% yr ymatebwyr â'r amcan hwn	AMCAN 5 Gwasanaethau hygrych Cytunodd 91.03% yr ymatebwyr â'r amcan hwn

Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr rhwng 56 a 65 oed.	Roedd 60.09% o'r ymatebwyr yn fenywod.	Nid oes gan 74.88% o'r ymatebwyr unrhyw anabledd.	Disgrifiodd y mwyafrif o'r ymatebwyr eu hunain fel "Gwyn – Cymreig".
Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr yn briod neu mewn partneriaeth sifil.	Disgrifiodd mwyafrif yr ymatebwyr eu cyfeiriadedd rhywiol fel heterorywiol.	Nodwyd mai Saesneg oedd y brif iaith i'r mwyafrif o ymatebwyr.	Dyweddodd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr nad oedd ganddynt grefydd.

Adborth - Ar-lein

- Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn cytuno â Gweledigaeth Cydraddoldeb y Cyngor ac yn credu na ddylai ddylai unrhyw un oddef gwahaniaethu a rhagfarn.
- Mae'r rhan fwyaf yn dweud mai ymgysylltu yw'r allwedd i lwyddiant, ond mae angen iddo fod yn ystyrlon ac yn aml. Mae angen i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful greu'r fforymau cywir i wneud hyn ac yn bwysicaf oll mae angen gwrandao ar adborth.
- Dywedodd rhai ymatebwyr fod diogelwch yn y gymuned yn bryder, yn enwedig i'r rhai sy'n agored i niwed.
- Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai ein gweithlu fod yn amrywiol a dylem recriwtio'r person gorau ar gyfer y swydd waeth beth fo'u nodweddion. Maen nhw'n teimlo y bydd gweithlu amrywiol yn helpu cymunedau.
- Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai gwasanaethau fod ar gael i bawb. Fodd bynnag, roedd rhai yn mynegi pryderon ynghylch y rhan fwyaf o wasanaethau sy'n symud ar-lein ac yn teimlo ei bod yn anoddach delio â'u hymholiad gan berson.
- Dywedodd rhai ymatebwyr y gall y Cyngor fod yn rhy ddibynnol ar gyfryngau cymdeithasol fel offeryn cyfathrebu nad yw'n hygyrch i bawb. Dylem fod yn edrych ar roi cynnig ar wahanol ffyrdd o gyrraedd pob cynulleidfia.
- Dywedodd rhai ymatebwyr yr hoffent weld mwy o hyfforddiant yn ein gweithlu ac yn ein cymunedau o ran cydraddoldeb ac amrywiaeth.

Canlyniadau ymgynghoriad wyneb yn wyneb

YIMATEBION				
Ymatebodd 288 o bobl yn y digwyddiadau ymgynghori wyneb yn wyneb				
AMCAN 1	AMCAN 2	AMCAN 3	AMCAN 4	AMCAN 5
Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad	Cydlyniant Cymunedol	Gweithlu Cynhwysol ac amrywiol	Rhyw / Cyflog Cyfartal	Gwasanaethau hygyrch
Roedd 97% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	Roedd 98% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	Roedd 96% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	Roedd 98% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn	Roedd 98% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r nod hwn

Adborth – wyneb yn wyneb

- Mae rhai ymatebwyr yn teimlo bod hyfforddiant staff yn bwysig ac yn credu y bydd hyn yn helpu'n gyffredinol i gyflawni'r amcanion. Hyfforddiant yn benodol ar gyfer staff rheng flaen.
- Roedd un preswilydd yn teimlo bod diffyg cynhwysiant a chydlyniant cymunedol, yn rhannol oherwydd llai o gyfleusterau mewn ardaloedd fel Bedlinog o'i gymharu â gweddill y Fwrdeistref Sirol. Maen nhw'n teimlo mai'r rhai sy'n byw yn rhan isaf y Fwrdeistref Sirol yw'r sawl sy'n dioddef fwyaf.
- Codwyd mwy o gefnogaeth i'r henoed fel mater i'w datrys. Teimlwyd mai nhw oedd y grŵp mwyaf difreintiedig yn y Fwrdeistref Sirol.
- Galwodd rhai ymatebwyr am fwy o ddiogelwch cymunedol. Roeddent yn teimlo y dylai pawb deimlo'n ddiogel, yn enwedig pobl hŷn.

Yn dilyn ymgynghoriad ar yr amcanion gyda staff a'r cyhoedd, cynhaliwyd cyfarfodydd a gweithdai hefyd gyda'r Tîm Rheoli Corfforaethol a Chraffu i gasglu barn ar yr amcanion. Cyflawnwyd y 5 amcan blaenorol a gynhwyswyd yn ystod 2020-2024 (gyda 93% o'r ymatebwyr yn cytuno i'r 5 amcan).

Cafodd y thema 'Addysg, Sgiliau a Chyflogaeth' ei chynnwys yn dilyn yr ymgynghoriad wrth i hyfforddiant a gwella sgiliau gael eu codi yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad. Rydym wedi gwrando ar ein gweithlu a'r gymuned ac wedi cynnwys yr amcan ychwanegol hwn. Rydym hefyd wedi sicrhau ein bod yn integreiddio ac yn cynnwys gweithredoedd sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Dangosir amcanion cydraddoldeb 2024-2028 yn y tabl isod.

Amcanion 2024-2028	
Ymgysylltu Cynhwysol a Chyfranogiad	Ymgysylltu â'n cymunedau a'n gweithlu i gefnogi cyfranogiad effeithiol ac annog pobl i gymryd rhan.
Gwasanaethau hygyrch	Deall a chael gwared ar y rhwystrau y mae pobl yn eu hwynebu wrth ddefnyddio ein gwasanaethau.
Gweithlu Cynhwysol ac amrywiol	Cefnogi gweithlu cynhwysol ac amrywiol, sy'n adlewyrchu'r cymunedau ym Merthyr Tudful.
Ecwiti cyflog	Sicrhau tegwch cyflog ar draws Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.
Cymunedau diogel, cynhwysol a chydlynol	Hyrwyddo a hwyluso cymunedau diogel, cynhwysol a chydlynol.
Addysg, Sgiliau a Chyflogaeth	Gwella addysg, sgiliau a chyfleoedd cyflogaeth.

Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i gyflawni ein hamcanion cydraddoldeb a'n gweledigaeth cydraddoldeb ar gyfer Merthyr Tudful. Byddwn yn adolygu ein hamcanion ac

yn gweithio i ddatblygu camau manwl o fewn y cynllun a fydd yn rhan o'r camau gweithredu lefel uchel.

Bydd gwaith yn parhau i sicrhau ein bod yn diwallu anghenion ein cymunedau ac yn sicrhau ein bod yn cyflawni'r cynllun. Gall rhai gweithredoedd fod yn fyrdymor, rhai yn y tymor hir, a bydd rhai yn parhau. Byddwn hefyd yn adolygu'r cynllun i sicrhau bod camau gweithredu yn adlewyrchu'r anghenion a'r blaenoriaethau ar y pryd. Byddwn hefyd yn ystyried unrhyw newidiadau posibl i ddeddfwriaeth yn y dyfodol ac yn diwygio ein gwaith i weithredu unrhyw beth newydd sy'n mynd rhagddo. Bydd diweddariadau yn Neddf Diogelu Gweithwyr (Diwygio Deddf Cydraddoldeb 2010) 2023, gan gynnwys newidiadau posibl yn y Bil Hawliau Cyflogaeth. Bydd y rhain yn cael eu hystyried wrth gyflawni'r cynllun.

Y camau nesaf

Mae'n hollbwysig ein bod yn parhau i wella ac yn sicrhau ein bod yn cyflawni'r camau gweithredu mwyaf priodol yn rhaglen ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol. Rydym yn parhau i fod yn ymrwymedig i'n gweledigaeth cydraddoldeb ac yn parhau i fod yn rhagweithiol.

Byddwn yn parhau i gasglu a monitro ein data, gan wneud newidiadau i'n ffurflenni monitro amrywiaeth, a data ein gweithlu. Byddwn yn parhau i godi ymwybyddiaeth staff am bwysigrwydd casglu data, a sut y gall hwn ein cynorthwyo i wneud penderfyniadau mwy gwybodus sy'n diwallu anghenion ein cymunedau.

Byddwn yn gweithio tuag at sicrhau bod ein ffurflen fonitro cydraddoldeb yn cael ei chynnwys ym mhob ymgynghoriad i sicrhau ein bod yn ymgysylltu â'r holl grwpiau sydd â nodweddion gwarchodedig a'n bod ni'n dysgu sut i adnabod effeithiau yn gynnar fel bod y bobl berthnasol yn ymgysylltu ac yn gallu cymryd rhan.

Byddwn yn parhau i godi ymwybyddiaeth lle bo hynny'n bosibl yn ein calendr cydraddoldeb, a hefyd drwy swyddi codi ymwybyddiaeth penodol drwy gydol y flwyddyn.

Rydym yn gweithio ar wella ein recriwtio ac annog ymgeiswyr mwy amrywiol. Wrth wneud hyn byddwn hefyd adolygu ein ffurflenni cais am swyddi a'r cwestiynau a ofynnwn, gan sicrhau ein bod yn cynnwys cwestiynau sy'n ymwneud â niwroamrywiaeth er enghraifft, er mwyn sicrhau cyfwelliadau teg.

Rydym am barhau i godi ymwybyddiaeth o'r bar offer hygyrchedd ar ein gwefan gorfforaethol a pharthau eraill i wella hygyrchedd ein gwybodaeth a'n gwasanaethau i'n cymunedau.

Rydym am gynnal ein sgôr Mynegai Hygyrchedd Sidan fel un o'r 1af ar y cyd ar fynegai allan o holl Gynghorau y Deyrnas Unedig, a gwneud ein gwasanaethau'n fwy hygyrch, trwy gynhyrchu fersiynau hawdd eu deall a hyrwyddo pwysigrwydd hyn.

Rydym am barhau i sicrhau bod dull ar y cyd o gyflawni ein gweledigaeth a'n hamcanion cydraddoldeb ar draws yr Awdurdod Lleol a chyda phartneriaid, ynghyd â chyflwyno mwy o hyfforddiant ar bynciau i'r holl staff.

Gwnaethom ymgysylltu ac ymgynghori ar ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2024-2028 yn 2023 a byddwn yn parhau i sicrhau bod gan grwpiau a chandynit nodweddion gwarchodedig lais a'u bod yn cael eu cynnwys wrth i ni osod ein hamcanion newydd.

Byddwn yn parhau i fwrw golwg ar sganio a sicrhau ein bod yn rhan o unrhyw ymgynghoriadau ar unrhyw gynlluniau gweithredu sy'n cael eu datblygu gan Lywodraeth Cymru ac yn ehangach. Bydd unrhyw gynlluniau gweithredu a ddatblygir yn cael eu hadolygu a bydd camau gweithredu perthnasol yn cael eu cynnwys yn ein Cynllun Monitro Personol.

Byddwn yn parhau i leisio pwysigrwydd cydraddoldeb yn ein holl waith, gan weithio gydag adrannau wrth ysgrifennu polisiau, cynlluniau a strategaethau newydd, er mwyn sicrhau bod anghenion a safbwyntiau ein cymunedau yn cael eu hystyried.

Bydd yr adroddiad blynyddol nesaf yn adrodd yn erbyn amcanion a chamau gweithredu o fewn cynllun 2024-2028. Byddwn yn parhau i adolygu'r camau hyn yn rheolaidd

Manylion Cyswllt

Rydym yn croesawu sylwadau ar yr adroddiad ac os hoffech wybod mwy am y gwaith y mae'r Cyngor yn ei wneud, neu os oes angen yr adroddiad arno mewn fformat arall, defnyddiwch y manylion cyswllt isod:

Cydraddoldeb

Canolfan Ddinesig

Stryd y Castell

Merthyr Tudful

CF47 8AN

Ffôn: 01685 725000

equalities@merthyr.gov.uk